

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katarina Šumej

**Razlike in podobnosti v jezikovnih izbirah v SMS-
sporočilih moških in žensk**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katarina Šumej

Mentorica: red. prof. dr. Monika Kalin Golob

**Razlike in podobnosti v jezikovnih izbirah v SMS-
sporočilih moških in žensk**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Razlike in podobnosti v jezikovnih izbirah v SMS-sporočilih moških in žensk

Diplomsko delo raziskuje razlike med moškim in ženskim govorom ter posledično razlike v pisanju SMS-sporočil med moškimi in ženskami. V začetku teoretičnega dela opisuje zgodovino telefona. Razvoju sledi od iznajdbe telegrafa do sodobnih mobilnih telefonov v svetu in v Sloveniji. Nato kaže kdaj in kako hitro se je razvijalo pošiljanje SMS-sporočil v svetu in pri nas. Nadalje opisuje, da obstajajo razlike v jeziku med moškimi in ženskami. Osredotoča se na organizacijski napor, kultiviranost govora, direktnost, mašila, samozavest, preklinjanje in količino govora. Razlaga tudi kakšen jezik se uporablja v SMS-sporočilih in ali je bolj podoben govorjenemu ali pisnemu ter kakšne so njegove glavne značilnosti. V praktičnem delu je na vzorcu 324 SMS-sporočil izvedena raziskava, ki kaže, kakšne so razlike in podobnosti v jezikovnih izbirah SMS-sporočil moških in žensk. Raziskava se opira na točke, ki so bile raziskane v teoretičnem delu.

KLJUČNE BESEDE: SMS-sporočilo, moški, ženske, govor.

Differences and similarities in language choices in SMS-messages of men and women

Thesis explores differences between male and female speech, and therefore differences in the writing of SMS-messages between men and women. In the beginning of theoretical work describes history of the phone, since the invention of the telegraph, to modern mobile phones in the world and in Slovenia. Then it shows when and how quickly SMS-messaging has evolved in the world and in our country. It further describes that there are differences in language between men and women. It focuses on the organizational effort, cultivation, directiveness, fillers, confidence, cursing, and quantity of speech. It also interpretes what language is used in SMS-messages, if it is more similar to spoken or written language and what are its main features. In the practical part there is a survey in sample of 324 SMS-messages that indicates whether the male and female language in the writing SMS-messages differs. The survey is based on points that have been identified in theoretical work.

KEY WORDS: SMS-message, men, women, speech.

KAZALO:

1 UVOD	9
1.1 Struktura in metodologija diplomske naloge	10
2 ZGODOVINA MOBILNEGA TELEFONA.....	11
2.1 Razvoj telefona in mobilnega telefona v svetu	11
2.2 Razvoj mobilnega telefona v Sloveniji	15
2.3 SMS-sporočila.....	16
3 PREUČEVANJE RAZLIK PRI GOVORU MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI..	19
3.1 O preučevanju razlik - sociolingvistika	19
3.2 Razvoj ženskega jezika skozi zgodovino.....	21
4 RAZLIKE V GOVORU MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI	23
4.1 Organizacijski napor	23
4.2 Kultiviranost govora	24
4.3 Neposrednost, mašila, samozavest.....	26
4.4 Preklinjanje	28
4.5 Ženske več govorijo	29
5 JEZIK V SMS-SPOROČILIH	31
5.1 Splošne značilnosti SMS jezika	31
5.2 Stil v SMS-sporočilih.....	32
6 RAZLIKE V PISANJU SMS-SPOROČIL MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI....	33
7 ORGANIZACIJSKI NAPOR.....	34
7.1 Dolžina SMS-sporočil in stavkov	35
7.2 Izogibanje ločilom	39
7.3 Velika/mala začetnica	42
7.4 Tipkovne napake	43
7.5 Čustvenost, emotikoni.....	44

7.6 Postavljanje vprašanj	45
7.7 Povratni signali	46
8 KULTIVIRANOST GOVORA	47
8.1 Pravopis.....	47
8.2 Izogibanje presledkom	50
8.3 Krajšave, kratice	50
8.4 Standardne, nestandardne oblike	51
9 MAŠILA, POSREDNOST, SAMOZAVEST	51
9.1 Mašila.....	52
9.2 Dodana vprašanja na koncu stavkov	52
9.3 Uporaba različnih mej.....	53
9.4 Ojačevalci in ojačevalniki.....	53
9.5 Manjšalnice	54
10 VULGARNOST, PREKLINJANJE	55
11 SKLEP	55
12 LITERATURA	62
PRILOGI.....	66
Priloga A: Vzorec 162 SMS-sporočil MOŠKI	66
Priloga B: Vzorec 162 SMS-sporočil ŽENSKE	71

KAZALO GRAFOV:

Graf 7.1: Število vseh besed v SMS-sporočilih	35
Graf 7.2: Število besed v SMS-sporočilih pri moških in ženskah	37
Graf 7.3: Povprečno število besed na SMS-sporočilo	37
Graf 7.4: Število besed v stavkih pri moških in ženskah	39
Graf 7.5: Povprečno število besed v stavku	39
Graf 7.6: Število manjkajočih ločil	40
Graf 7.7: Število stavkov brez končnega ločila v odstotkih	40
Graf 7.8: Število stavkov brez zaključka	41
Graf 7.9: Število stavkov brez zaključka v odstotkih	41
Graf 7.10: Število izpuščenih vejic	42
Graf 7.11: Število napačnih zapisov velike začetnice	43
Graf 7.12: Število napačnih zapisov velike začetnice v odstotkih	43
Graf 7.13: Število tipkovnih napak v odstotkih	44
Graf 7.14: Število emotikonov	45
Graf 7.15: Izražanje čustev v SMS-sporočilih	45
Graf 7.16: Število postavljenih vprašanj	46
Graf 7.17: Število povratnih signalov	47
Graf 8.1: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed	48
Graf 8.2: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed v odstotkih	48
Graf 8.3: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed z več kot tremi črkami	48
Graf 8.4: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed z več kot tremi črkami, v odstotkih	49
Graf 8.5: Število zapisanih besed po izgovorjavi	49
Graf 8.6: Število zapisanih besed po izgovorjavi, v odstotkih	50
Graf 8.7: Število izpuščenih presledkov	50

Graf 8.8: Število uporabljenih kratic in krajšav	51
Graf 9.1: Pogostost uporabe mašil	52
Graf 9.2: Uporaba mej v SMS-sporočilih	53
Graf 9.3: Pogostost uporabe ojačevalcev in ojačevalnikov	54
Graf 9.4: Število manjšalnic in ljubkovalnih izrazov	54
Graf 10.1: Število kletvic in slabšalnih izrazov	55

KAZALO TABEL:

Tabela 7.1: Primer SMS-sporočila z 29 besedami in brez besed.....	35
Tabela 7.2: Število besed v SMS-sporočilih.....	36
Tabela 7.3: Primer stavka z 1 in 21 besedami	38
Tabela 7.4: Število besed v stavkih pri moških in ženskah	38
Tabela 7.5: Primer stavkov brez končnega ločila	40
Tabela 7.6: Primer uporabe emotikonov namesto zaključnih ločil.....	41
Tabela 7.7: Primer izpuščenih vejic.....	42
Tabela 7.8: Primer napačnega zapisa velike začetnice	42
Tabela 7.9: Primer tipkovnih napak.....	44
Tabela 7.10: Primer uporabe emotikonov.....	44
Tabela 7.11: Primer izražanja čustev v SMS-sporočilih.....	45
Tabela 7.12: Primeri postavljenih vprašanj	46
Tabela 7.13: Primer povratnih signalov.....	46
Tabela 8.1: Primer pravopisno ustrezno zapisanih besed	47
Tabela 8.2: Primer zapisa po izgovorjavi	49
Tabela 8.3: Primer izpuščenih presledkov	50
Tabela 8.4: Primer krajšav in kratic	51

Tabela 8.5: Primer formalno napisanega SMS-sporočila	51
Tabela 9.1: Primer uporabe mašil	52
Tabela 9.2: Primer dodanih vprašanj na koncu stavkov pri ženskah.....	53
Tabela 9.3: Primer uporabe mej.....	53
Tabela 9.4: Primer uporabe ojačevalcev in ojačevalnikov	54
Tabela 9.5: Primer manjšalnic in ljubkovalnih izrazov	54
Tabela 10.1: Primer slabšalnih izrazov in kletvic	55

1 UVOD

Danes si le težko predstavljamo življenje brez mobilnega telefona, vendar pa je bila od prvih aparatov, pa do današnjih miniaturnih naprav, prehojena dolga pot. Prenašanje sporočil sega že daleč v zgodovino in za to so bila uporabljena različna sredstva. Sodobnejši način komuniciranja se je pričel leta 1794 z razvojem telegrafov, njegov naslednik pa je že postal telefon, ki ga je patentiral Alexander Graham Bell. Do konca 19. stoletja je bil s telefonom povezan že velik del sveta, v drugi polovici 20. stoletja pa je množično vstopil v domove. Kasneje je bilo vedno več potreb po kar najhitrejši in najbolj učinkoviti komunikaciji. Temu so se morali prilagoditi tudi telefoni. Prvi radio-telefon so razvili leta 1924. Po 2. svetovni vojni je prišlo do razvoja prenosne mobilne telefonije v obliki walkie-talkijev. V poznih sedemdesetih je prišlo do prvih poizkusov s prenosnim celičnim telefonom. Naslednja se je razvila ponudba »paging«, ki je v letih od 1980 do 1990 pritegnila milijone uporabnikov. Prvi licenčni sistem mobilne telefonije je bil vzpostavljen v ZDA leta 1983. V začetku leta 1990 je bilo na svetu približno 11 milijonov mobilnih telefonov, do srede devetdesetih pa je cena prvih mobitelov upadla skoraj za desetino. V Evropi je trenutno več kot 200 milijonov uporabnikov sistema GSM, ki je osnovan kot globalni standard mobilnih komunikacij in se razvija še naprej (Goggin 2006; Kalin Golob 2009).

Slovenci smo telefonski promet vpeljali v letu 1897. Na prelomu stoletja je bilo v Ljubljani priključenih 1992, v Mariboru pa 68 naročnikov. Razkorak v primerjavi z razvojem v svetu je vseskozi znašal med 10 in 20 let. Mobilna telefonija je na prehodu v novo tisočletje zasenčila fiksno in leta 2004 smo imeli že 1,8 milijona uporabnikov mobilnega telefona. V letu 2008 je vsak povprečni uporabnik opravil 830 pogovorov, ki so v povprečju trajali minuto in pol (Lipovšek 2009; Oblak Črnič 2009; Zgodovina telefonije in telefonskega omrežja).

Skupaj z razvojem mobilnih telefonov in njihovo vse bolj pogosto uporabo se je razvijalo tudi pisanje SMS-sporočil. Prvo je bilo poslano leta 1992, nato pa se je hitro širilo povsod po svetu, najbolj v Nordijskih državah. Pisanje SMS-sporočil se je hitro razvijalo tudi zato, ker zaradi nekaterih okoliščin govor po mobilnem telefonu ni vedno najprimernejši ali najbolj učinkovit način komuniciranja. Leta 1995 je uporabnik mobilnega telefona poslal povprečno 0,45 sporočila na mesec. V letu 2008 je bilo

poslanih 4,1 trilijona sporočil. Tudi v Sloveniji s pošiljanjem SMS-sporočil nismo veliko zaostajali. V Sloveniji je bilo prvo kratko sporočilo poslano v začetku devetdesetih let. V letu 2008 pa je bilo poslanih že 680 milijonov SMS-sporočil (Goggin 2006; Kovačič 2007; Lipovšek 2009; SMS). Jezik v SMS-sporočilih je podoben tistemu, ki se uporablja v elektronski pošti ter na forumih in drugih internetnih straneh ter je relativno nov. Je nekakšna zmes govorjenega in pisnega (Kalin Golob 2009).

Ljudje se med sabo razlikujejo na mnogo načinov, torej se lahko posledično razlikuje tudi njihov govor. Že prve sociolingvistične raziskave so pokazale, da je raba jezika definirana tudi po spolu. Govor moških se običajno šteje kot norma in govor žensk kot odstopanje od norme. Mnenja jezikoslovcev se razlikujejo glede na obseg, v katerem te razlike obstajajo. Razlikujejo se tudi razlage, zakaj razlike obstajajo. Raziskovalci so ugotavljali, da sta se ženski in moški govor razlikovala že skozi zgodovino. Njihovo mnenje je, da je bila to tudi posledica tega, da so bile ženske manj izobražene kot moški, saj niso imele toliko možnosti šolanja in izobraževanja, namenjena pa jim je bila tudi drugačna vloga v življenju (Coates 1989; Skubic 2005).

Sociolingvisti (Coates 1989; Labov 1994; Eckert in McConnell-Ginet 2003; Skubic 2005) so med drugim raziskovali tudi, ali ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški, ali ženske uporabljajo bolj skrbno izbran in slovnično pravilnejši govor kot moški, ali ženske v govor vnašajo več čustev in govorijo bolj osebno, govorijo bolj indirektno, omejujejo svoje izjave, uporabljajo lepši jezik in manj preklinjajo ter ali ženske več govorijo.

1.1 Struktura in metodolgija diplomske naloge

Diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov. Prvi je teoretični del naloge, kjer bom preučila zgodovino telefona, mobilnega telefona in pisanja SMS-sporočil. Nato bom preučila razlike pri govoru med moškimi in ženskami. V četrtem poglavju bom ugotovila, na kakšne načine se razlikujeta moški in ženski govor. Preučila bom tudi, kakšne so značilnosti pisanja SMS-sporočil. Drugi del naloge je empiričen. V njem bom primerjala SMS-sporočila, ki so jih napisali moški in ženske. V zaključku bom podala glavne ugotovitve preučevanega predmeta dela.

Menim, da bodo že pri govoru obstajale razlike v jezikovnih izbirah moških in žensk. To bom raziskovala v prvem delu diplomske naloge. Uporabljala bom opisno metodo. Pri dokazovanju si bom prednostno pomagala z literaturo in raziskavami, ki so jih opravili npr. Jennifer Coates (1989), William Labov (1994), Robina Tolmach Lakoff (2001), Penelope Eckert in Sally McConnell-Ginet (2003) in Andrej E. Skubic (2005).

Drugi (empirični) del je namenjen prenosu teorije na izbrano gradivo. Ko bom ugotovila, kakšne so razlike med moškim in ženskim govorom, bom te razlike prenesla na SMS-sporočila. Tako bom ugotovila, ali bodo posledično moški pisali SMS-sporočila, v katerih je zapis manj knjižni kot pri ženskah in ima več značilnosti govorjenega sporočila. 162 SMS-sporočil, ki so jih napisali moški, bom primerjala s 162 SMS-sporočili, ki so jih napisale ženske. SMS-sporočila sem dobila od dijakov in dijakinj četrtega letnika I. Gimnazije v Celju. Svoje ugotovitve bom predstavila opisno ter z grafi in tabelami. Pri tem si bom prednostno pomagala z literaturo: Ling (2004, 2009) in Kalin Golob (2009). V pomoč mi bodo tudi SSKJ in internetnimi viri.

2 ZGODOVINA MOBILNEGA TELEFONA

2.1. Razvoj telefona in mobilnega telefona v svetu

Skozi zgodovino je človek uporabljal najrazličnejša sredstva za prenos sporočil drugim ljudem. Med novejše pripomočke gotovo spadajo tudi mobilni telefoni, brez katerih si danes le težko predstavljamo normalno življenje. Seveda pa prvi aparati za prenašanje sporočil še zdaleč niso bili podobni današnjim mobilnikom. Od prvega klica do množičnega pošiljanja SMS-sporočil je bila prehojena dolga pot.

Vse skupaj se je začelo z razvojem telegrafov leta 1794, ko sta brata Chappe vzpostavila 230 kilometrov dolgo telegrafsko linijo med Parizom in Lillom. Linijo je sestavljalo 33 postaj opremljenih s teleskopom. Na postajah so imeli velike mehanske roke, s katerimi je bilo možno prikazati 196 različnih znakov. Tako se je sporočilo posredovalo iz ene postaje na drugo s pomočjo teleskopa. Prvi delujoči mehanski telegraf sta leta 1790 ustvarila brata Chappe. Prvi telegram je bil poslan avgusta 1794. Do sredine 19. stoletja

je imel telegraf približno 5000 kilometrov žic s 354 postajami preko Francije (Goggin 2006). Naslednji pomembni mejnik v razvoju je bil leta 1835. To je bil začetek komunikacije po žici. Samuel Morse in Alfred Vail sta razvila Morsejevo abecedo, to je telegrafsko abecedo iz pik in črtic. Kodiranje črk, števil in ločil s pomočjo kombinacije dveh znakov, pike in črtice, predstavlja prvo obliko digitalne komunikacije. Morse je v 19. stoletju izdelal mnogo uporabnejši električni telegraf (Zgodovina telefonije in telefonskega omrežja). Telegraf je imel prodorne posledice za prostorsko organizacijo družbe. Bil je način prenosa novic, informacij in zabave. Bil je pomemben predhodnik mobilnega telefona. Zaradi svoje uporabnosti in možnosti hitrega prenašanja sporočil se je hitro razvijal. Med leti 1840 in 1860 se je zelo razširil, še posebej s položitvijo podmorskih kanalov. Do konca 19. stoletja je postal telegraf resnično globalna mreža komunikacije, tesno vpletena v zapletenost globalnega trgovanja in vojne, kolonializma ter stopnjevanje imperializma (Goggin 2006).

Naslednik telegrafa pa je že postal telefon, ki pa seveda še zdaleč ni bil podoben današnjim majhnim aparatom. Nova komunikacijska tehnologija je nadomestila telegraf in dala današnjim modernim industrializiranim mestom njihov živčni sistem. Zgodovina telefona se tako začne v sedemdesetih letih 19. stoletja. Patentiral ga je Alexander Graham Bell in z njim prenesel prvi stavek svojemu pomočniku Watkinsu v sosednjo sobo. Čeprav je bila iznajdba telefona, kot je znano, pripisana Alexandru Grahamu Bellu, je tudi veliko drugih posameznikov in družb po svetu razvilo pomembne novosti v tej tehnologiji. Telefon je bil naprava, ki je omogočala, da zvok potuje po žicah in tako so ga ljudje lahko uporabljali, da so govorili drug z drugim. Nameščeni so bili v domove ali pisarne in povezani z linijami (bakrene žice) na telefonski sistem. Ta sistem je povezal posamezne naročnike telefonov z ročnim vklapljanjem stikal. Naročnik je dvignil telefonsko slušalko, operater se je oglasil in ga povezal z zeleno številko. Tako je odprl vezje med dvema telefonoma za glasovno komunikacijo. Sčasoma so ti menjalni procesi postali avtomatični, elektromagnetični in nato digitalni (Goggin 2006).

Za tem se je, zaradi njegove uporabnosti, začela raba telefona hitro širiti in je postal priljubljen tudi med »navadnimi« ljudmi. »Leta 1877 je bil telefon prvič uporabljen v komercialne namene, ko je bil najet prvi par telefonov za dvajset dolarjev« (Dilts v Pušnik 2009, 37). Do konca 19. stoletja je bil s telefonom povezan že velik del sveta, v

drugi polovici 20. stoletja pa je množično vstopil v domove. S tem se je spremenila tudi njegova raba. »Če je bil telefon v začetku namenjen predvsem kratkemu in zgoščenemu prenosu sporočil, torej bolj formalnim in uradnim medosebnim stikom, saj so bili telefoni sprva nameščeni v javnih prostorih, kot so npr. poštni uradi, pa je kasneje v intimnem okolju doma dobil predvsem zabavni značaj naprave za klepetanje in prenos neformalnih, zasebnih in celo intimnih informacij« (Pušnik 2009, 38). Do leta 1914 je število telefonskih naročnikov v ZDA doseglo en procent populacije. To število je preseгло število v večini evropskih držav v tem času, razen Švedske in Danske. Prve zanesljive številke kažejo, da je bilo leta 1910 širom po svetu že 10 milijonov telefonov. Od tega skoraj 70 procentov v ZDA (Goggin 2006). Kot je v svoji knjigi po Huundermanu med drugim povzel Goggin, je število telefonov po svetu doseglo mejnik 20 milijonov leta 1922. Istega leta je umrl Alexander Graham Bell. Leta 1939 je bilo telefonov že 50 milijonov in leta 1950 75 milijonov (Huunderman v Goggin 2006, 25).

Kasneje se je začel spreminjati tudi tempo življenja. Vse je potekalo hitreje, vedno več je bilo potreb po kar najhitrejši in najbolj učinkoviti komunikaciji, predvsem na službenem področju. Temu so se morali prilagoditi tudi telefoni. Goggin je zapisal, da so prvi radio-telefon razvili Bellovi laboratoriji v letu 1924. Z zemeljsko prenosno uporabo je začel Policijski oddelek v Detroitu, in sicer leta 1921, za odprave policijskih avtomobilov. Goggin je navajal tudi Huundermana in Steinbocka, da sta tehnične novosti v brezžični komunikaciji uvedla General Electric in Motorola. To se je zgodilo med drugo svetovno vojno z oblikovanjem in manufakturo dvo-smernih radio kompletov za ameriške sile, v določenih poznejših »Handie Talkie« ali »walkie-talkie« (Huunderman in Steinbock v Goggin 2006, 25). »Po 2. svetovni vojni je prišlo do razvoja prenosne mobilne telefonije v obliki walkie-talkijev, vendar pa so bili pogovori s temi napravami omejeni zgolj na kratke razdalje« (Pušnik 2009, 39). Prvi prenosni radio telefon je bil dan v uporabo leta 1943. Po vojni so civilne organizacije prevzele novo radio tehnologijo. Največ so jo uporabljali v taksijih. Do leta 1952 je bilo v uporabi 350.000 dvo-smernih zasebnih mobilnih radijev, ki so jih uporabljali predvsem za kratke klice. Prvo komercialno mobilno službo radio-telefon v ZDA sta ponudila AT&T in južnozahodni Bell leta 1964 v St. Louisu, Missouri. Omogočala je klice iz stacionarnih telefonov mobilnim uporabnikom (Goggin 2006).

Naslednja se je razvila ponudba »paging«, ki je v letih od 1980 do 1990 pritegnila milijone uporabnikov. Prvo telefonsko napravo, podobno »pagerju«, je patentiral Alfreda J. Gross leta 1949 (Goggin 2006). »Paging« je bil prvi predhodnik pošiljanja SMS-sporočil.

»V poznih sedemdesetih minulega stoletja je prišlo do prvih poizkusov s prenosnim celičnim telefonom. Ta naprava je bila podobna zidaku in je tehtala skoraj en kilogram. Namenjena je bila predvsem telefonskemu komuniciranju v avtomobilu, vendar pa je trajalo še skoraj desetletje, da je mobilni telefon iz faze eksperimentiranja prešel v fazo vsesplošne uporabe« (Pušnik 2009, 39). Mobilne telefone na celični sistem so razvili v Bellovih laboratorijih. Prvi so imeli velike sprejemnike in oddajnike, ki so bili nameščeni v avtomobilu. Kasneje so se namesto njih pojavili žepni sprejemniki z zelo majhno oddajno močjo. Za to, da so prvi prenosni telefon ponudili širši javnosti, so porabili 90 milijonov dolarjev in petnajst let dela. Prvi takšen mobilni telefon je bil izumljen leta 1978. Njegov izumitelj je Martin Cooper, direktor podjetja Array Comm. Z napravo je poklical v centralo podjetja AT&T (Zgodovina in prihodnost mobilnega telefona).

Prava prenosna revolucija se je začela po letu 1982. Takrat je nastajalo vedno več novih proizvajalcev mobilnih aparatov, zato se je začel bliskovit razvoj mobilnikov. Prvi licenčni sistem mobilne telefonije je bil vzpostavljen v ZDA leta 1983. Razširil se je šele v devetdesetih letih. Kmalu so mobilni telefoni postali manjši, cenejši in bolj prijazni do uporabnikov. »Prvi so jih začeli uporabljati Skandinavci, saj je bila zanje postavitve mobilnega omrežja bistveno cenejša, kakor postavljanje stacionarnega omrežja na težko dostopnem in redko naseljenem območju. Razvoj mobilnih telefonov se je kmalu razširil tudi v druge države zahodne Evrope. Najprej v države Beneluksa, Francijo, Zahodno Nemčijo, Veliko Britanijo in Italijo« (Skinder 2003, 18). Na začetku leta 1990 je bilo na svetu približno 11 milijonov mobilnih telefonov. Do srede devetdesetih let je cena prvih mobitelov upadla za približno desetino. Po uvedbi skupnega evropskega digitalnega omrežja pa je začelo število uporabnikov naraščati na potenco in leta 1993 preseglo milijon naročnikov (Zgodovina telefonije in telefonskega omrežja). »Mobilna telefonija se z izjemno hitrostjo razvija vse od 80-ih let naprej, v zadnjih 10–15 letih pa je mobilna telefonija doživela pravo ekspanzijo. V desetih letih,

od leta 1990 do leta 2000, se je število uporabnikov mobilne telefonije povzpelo iz 7,5 na 490 milijonov uporabnikov na svetu« (Podobnik 2006, 12).

Do leta 2003 je bilo na svetu že več mobilnih kot stacionarnih telefonov. V mnogih evropskih državah je bilo naročnikov že več kot 75 odstotkov (Horst 2006). »Leta 2003 je bil v povprečju naročnik mobilnih storitev vsak peti ali šesti človek na svetu, tako da je število naročnikov mobilne telefonije tudi že preraslo število naročnikov fiksnih telefonov. Tretjina uporabnikov mobilnih telefonov je razporejena v Evropi, skoraj 40% v Aziji, malo manj kot četrtina pa v Ameriki. Približno 3% vseh uporabnikov mobilne telefonije se nahaja v Afriki, 1% pa v Oceaniji« (Podobnik 2006, 12). V Evropi je trenutno več kot 200 milijonov uporabnikov sistema GSM, ki je osnovan kot globalni standard mobilnih komunikacij in se razvija še naprej.

2.2 Razvoj mobilnega telefona v Sloveniji

Tudi Slovenija na področju razširjenosti mobilne telefonije ni bila nobena izjema. »Čeprav je telefon v slovensko družbo vstopal z majhnim zamikom v primerjavi z najrazvitejšimi državami, pa tudi s počasnejšim tempom, pa sta fiksni, še posebej pa mobilni telefon kot pomembna elementa moderne materialne kulture v zadnjih dvajsetih letih Slovenijo pripeljala v korak s tehnološko najbolj razvitimi državami« (Pušnik 2009, 40).

Slovenci smo telefonski promet vpeljali v letu 1897, le 21 let po Bellovem izumu. Na začetku novega stoletja je bilo v Ljubljani priključenih 1992 naročnikov, v Mariboru pa 68. Prvo avtomatsko telefonsko centralo so prvič vključili na ljubljanski pošti leta 1927. Imela je 1000 naročniških priključkov. Slovenija je razvoju telefona v svetu redno sledila. Najprej večji telekomunikacijski sistem, telegrafska linija ob novi železnici Dunaj - Ljubljana - Trst, nato uvajanja avtomatizirane telefonije in na koncu digitalizacija obstoječega telekomunikacijskega omrežja v devetdesetih letih. Razlika v primerjavi z razvojem v svetu je ves čas znašala med 10 in 20 let (Zgodovina telefonije in telefonskega omrežja).

Število uporabnikov mobilnega telefona je vedno hitreje naraščalo povsod po svetu, tudi v Sloveniji. »Vse od pojava mobilne telefonije na slovenskem je število njenih uporabnikov skokovito naraščalo. Od skromnih 27.000 uporabnikov v letu 1995 se je njihovo število devet let kasneje povečalo na 1,8 milijona, kar pomeni, da je imel takrat v povprečju že skoraj vsak prebivalec Slovenije svoj mobilni telefon in da je mobilna telefonija na prehodu v novo tisočletje zasenčila fiksno« (Pušnik 2009, 39). Če za primer pogledamo podatke družbe Mobitel gsm, lahko vidimo, da se je ob koncu leta 1997 število njihovih uporabnikov povečalo iz 49.812 na 152.785. Ob koncu leta 1998 pa se je število rednih naročnikov povečalo za 132 odstotkov (Letno poročilo 1998). Leta 2009 je bilo število teh uporabnikov že mnogo višje, saj je številka znašala kar 1.317.224 uporabnikov (Letno poročilo 2009).

Slovenski trg mobilne telefonije je sedaj zelo dobro razvit. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije imata dve tretjini družin v naši državi vsaj en mobilni telefon. Z okrog 93 do 95 odstotno razširjenostjo je slovenski trg mobilne telefonije v vrhu dosedanjih članic Evropske Unije. Največja pokritost prevladuje v starostni skupini od 10 do 25 let. V prvem četrtletju leta 2006 je imelo mobilni telefon 90 odstotkov gospodinjstev, od tega 86 odstotkov gospodinjstev brez otrok in 99 odstotkov gospodinjstev z otroki (Lipovšek 2006). Med leti 2003 in 2008 je trajanje klicev s fiksnih lokacij padalo za povprečno šest odstotkov na leto. V mobilnem omrežju pa se je trajanje klicev povečevalo za pet odstotkov na leto. Na trgu mobilne telefonije je v začetku leta 2008 delovalo pet mobilnih operaterjev, sredi leta 2008 pa se jim je pridružil še šesti. Število aktivnih uporabnikov mobilnega omrežja je rastlo hitreje kot število fiksnih priključkov. 82 odstotkov vseh uporabnikov je uporabljalo mobilno omrežje v zasebne namene. V letu 2008 je vsak povprečni uporabnik opravil 830 pogovorov, ki so v povprečju trajali minuto in pol. Povprečen pogovor v poslovne namene je bil le malo daljši (Zupan 2011). Delež lastnikov mobilnih telefonov v letu 2008 je bil že 87,9 odstotka (Kralj 2010).

2.3 SMS-sporočila

Skupaj z razvojem mobilnih telefonov in njihovo vse bolj pogosto uporabo se je razvijalo tudi pisanje SMS-sporočil. »Pošiljanje SMS-sporočila je bilo naključje, ki ga ni nihče pričakoval. Ko ga je 23. julija 1992 prvič poslal Nokiin uslužbenec Riku

Pihkonen, ga telekomunikacijska podjetja niso vzela za bistvenega; prav tako se tudi storitev SMS ni smatrala za bistveni del sistema GSM« (Kovačič 2007, 41). Crystal je o SMS-sporočilih zapisal: »Videti je, da imamo težavo. Ali je že kdaj obstajal lingvistični pojav, ki je vzbudil takšno radovednost, sumničenje, strah, zmedo, nasprotje, začudenje, vznemirjenje, navdušenje, vse naenkrat? In v tako kratkem času? Pred manj kot desetletjem je komaj kdo slišal zanje« (Crystal 2008, 3). Britanski operater Neil Papworth iz skupine Sema je z osebnega računalnika poslal prvo sporočilo namenjeno trgu. Poslal ga je Richardu Jarvisu iz Vodafona, ki je uporabljal Orbitel 901 handset. Sporočilo je bilo: »Vesel božič«, poslano pa je bilo 3. decembra 1992 v združenem kraljestvu, preko mreže Vodafon GSM (SMS).

Nato se je pošiljanje SMS-sporočil hitro širilo povsod po svetu, najbolj pa v Nordijskih državah. Pisanje SMS-sporočil se je hitro razvijalo tudi zato, ker zaradi nekaterih okoliščin govor po mobilnem telefonu ni vedno najprimernejši ali najbolj učinkovit način komuniciranja oziroma podajanja sporočil. »Zaradi motečega poseganja v številne družbeno ustaljene navade so mobilni telefoni zelo hitro naleteli na nezadovoljne kritike. Prvi so se proti aparatom obrnili gledališča in koncertne dvorane« (Krapež 2007, 278). Nekateri dejavniki, ki so plivali na vedno pogostejše pošiljanje SMS-sporočil so na primer: nezaželenost mobilnega telefona v kinu, pri pouku, na prireditvah ... in cenovno ugodnejše pošiljanje SMS-sporočil (na primer, mobilni operater Simobil ima pri paketih Orto za mlade do 30. leta ceno klica 0,10 evra na minuto, SMS-sporočilo pa je zastonj) (Paketi ORTO). »Pisanje kratkih telefonskih sporočil je asinhroni način komuniciranja (sosporočevalcema ni treba biti na zvezi simultano), kjer s pritiskanjem na telefonske tipke tvorimo zapis na majhnem zaslonu, kar je fizično naporno in časovno potratno. Omejeni smo s številom znakov, še bolj pa s časom, ki ga porabimo za nerodno tipkanje, pri mlajših igra pomembno vlogo tudi cena« (Kalin Golob 2009, 93). Po Kalin Golobovi študije kažejo, da je največ sporočil izmenjanih med ljudmi, ki se dobro poznajo.

Pisanje SMS-sporočil pa je tudi najbolj počasno in najbolj okorno, če ga primerjamo z ostalimi načini komuniciranja, kot so pogovor po telefonu ali pisanje na računalnik. » ... prav zato so izbrane take strategije, ki prihranijo čas, napor in prostor, pa vendarle dodajajo osebno noto in prenašajo čustvene prvine v mala sporočila, ki so zasebne

narave in pokrivajo vrzel med direktnim in simultantnim govornim ter manj zasebnim e-sporočilom« (Kalin Golob 2009, 93).

S tem se strinja tudi Kovačičeva, ki pravi: »Dovolj zgovoren podatek je, da so relativno poceni in priročni. Omogočajo nam, da vzdržujemo stik s prijatelji in so obenem neopazni. Lahko smo ustvarjalni tudi v situacijah, ko druge oblike komuniciranja niso primerne: SMS-sporočilo lahko pišemo (in beremo), ko smo na avtobusu, med poukom, pozno ponoči« (Kovačič 2007, 42). Raziskovalci pogosto vidijo SMS-sporočila kot najbolj priljubljen medij za vzdrževanje prijateljstva. Z njimi uporabniki zapolnijo dolgčas, usklajujejo dejavnosti, izkazujejo naklonjenost in hitro odgovarjajo na vprašanja (Kovačič 2007).

Tako je uporaba pošiljanja SMS-sporočil skozi leta hitro naraščala. Leta 1995 je uporabnik mobilnega telefona poslal povprečno 0,45 sporočila na mesec (SMS). Leta 2006 je bilo samo v Angliji na božični večer poslanih kar 205 milijonov SMS-sporočil (Crystal 2008).

Prvi široko razširjeni prevzem pošiljanja SMS-sporočil je bil viden v nordijskih državah, še posebej na Finskem. Leta 1995 je bil podpisan sporazum o medmrežnem povezovanju med dvema glavnima mobilnima operaterjema na Finskem, ki je dovoljeval uporabnikom, da pošiljajo SMS-sporočila med obema mrežama. Ta povezanost je bila predpostavljena za široko razširjeno uporabo in SMS bum se je zgodil leta 1998. Goggin je po Kasesniemi in Rautianenu zapisal, da je bila leta 2000 na Finskem poslana skoraj milijarda sporočil, čeprav je to država s populacijo samo pet milijonov ljudi. Povedal je, da Kasesniemi in Rautianen nakazujeta, da je pošiljanje SMS-sporočil začelo zanimati mlajšo generacijo Fincev v letu 1998. Kakor televizija in internet se je ustalilo kot del vsakodnevnega življenja najstnikov. Kultura SMS-sporočil je nato zelo hitro oblikovala svojo lastno terminologijo, navade in socialne norme. Kasesniemi in Rautianen sta poudarila razvoj besednjaka za opis unikatnih značilnosti kulture pošiljanja SMS-sporočil in tudi rast te kulture iz unikatnih okoliščin življenja najstnikov. Vsebina sporočil izmenjanih med najstniki je bila na območju od kontracepcije do smrti. Med vikendi so najstniki pošiljali sporočila, da prosijo za pomoč pri domači nalogi in ob petkih, da odkrijejo, kje se nahajajo njihovi prijatelji, najdejo

zmenke ali kupijo alkohol (Kasesniem in Rautiaine v Goggin 2006, 74). »Med mladostniki se pojavlja nov način komunikacije, ki jo omogoča razvoj tehnologije. V dobi mobilnikov so postala popularna predvsem SMS-sporočila« (Oblak in Klemenčič 2009, 4). Med leti 1999-2000 je pošiljanje SMS-sporočil posvojilo mnogo držav. Pri pionirskih primerih nordijskih držav smo videli, da so to naredili predvsem mladi ljudje. Pošiljanje SMS-sporočil je kmalu postalo vpleteno v oblikovanje in transformacijo spola, seksualne identitete ter prakse (Goggin 2006). »Pošiljanje SMS-sporočil je več kot samo preprost prenos besedilnega materiala z enega mobilnega telefona na drugega; sporočila vključujejo tudi fotografije, zvočne datoteke, emotikone ... SMS-sporočila so prirejena celo za različne oblike iger na srečo in televizijsko glasovanje, lahko jih pošiljamo na elektronske poštno naslove in obratno, sodelujemo lahko celo v različnih vrstah klepeta« (Kovačič 2007, 41–42).

Tudi v Sloveniji s pošiljanjem SMS-sporočil nismo veliko zaostajali. Po podatkih največjega mobilnega operaterja v Sloveniji, je bilo prvo kratko sporočilo poslano po mobilnem telefonu v začetku devetdesetih let 20. stoletja (Jezik SMS). Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo v letu 2008 poslanih 680 milijonov SMS-sporočil. To je za 14 odstotkov več kot v prejšnjem letu in nekoliko nad povprečno letno stopnjo rasti teh storitev v zadnjih petih letih (13 odstotkov). Pri tovrstni komunikaciji imajo odločilen delež storitve zasebne narave, v poslovne namene je bilo namreč poslanih komaj 13 odstotkov tovrstnih sporočil (Nekateri kazalniki razvoja elektronskih komunikacijskih storitev 2008).

3 PREUČEVANJE RAZLIK PRI GOVORU MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI

3.1 O preučevanju razlik – sociolingvistika

V diplomski nalogi sem se osredotočila na razlike in podobnosti v diskurzu med dekleti in fanti. Zanimalo me je, ali moški in ženske govorijo različno in če je odgovor da, zakaj je temu tako. Ljudje se med sabo razlikujejo na mnogo načinov, torej se lahko posledično razlikuje tudi njihov govor. Študija jezika v svojem socialnem kontekstu pomeni predvsem študijo lingvističnih razlik. V različnih socialnih okvirih bo posameznik govoril na različne načine. To se imenuje stilistična razlika. Govorci, ki se

razlikujejo po starosti, spolu, socialnemu razredu in etični skupini, se bodo med sabo razlikovali tudi po svojem govoru. To se imenuje socialna variacija (Coates, 1989). S tem se strinja tudi Skubic, ki pravi, da so že prve sociolingvistične raziskave Labova in drugih pokazale, da je raba jezika definirana tudi po spolu (Skubic 2005). Jennifer Coates v svoji knjigi med drugim zapiše: »Ta knjiga je namenjena temu, da prikaže v naši in drugih družbah kot je naša, jasne razlike v jeziku med moškimi in ženskami. V družbi, kjer je spol zelo pomembna kategorija, ni presenetljivo, da jezik odseva in okrepi to kategorijo razlik« (Coates 1989, 160). Tudi Lakoffova se je spraševala o razlikah med moškim in ženskim jezikom ter postavila vprašanje: »Zakaj moški in ženske, ki govorijo isti jezik, redno narobe razumejo drug drugega« (Lakoff 2001, 7). Vendar pa je dejstva o jeziku in kulturi težko spoznati. Vse, kar je povedano o njunem odnosu, je subjektivno, ker je govorec vpleten v predmet razgovora (Fishman 1997). S področjem razlikovanja med ženskim in moškim govorom se ukvarjajo sociolingvisti. Sociolingvistične študije razkrivajo, da jezikovna razlika ni naključna, ampak strukturirana: strukturirana jezikovna razlika je direktna posledica strukturirane socialne razlike, ki je najdena v jezikovni skupnosti (Coates 1989).

Na to temo je bilo mogoče najti kar nekaj literature, predvsem tujih avtorjev, pa tudi nekaj slovenskih. Sociolingvisti, ki se ukvarjajo s preučevanjem govora pri moških in ženskah, uporabljajo več načinov raziskav. Strukturirana socialna razlika, najdena v jezikovni skupnosti, je lahko razložena na več kot en način. Ženske, kot socialna skupina, so očitno drugačne kot moški. Kot manjšinska skupina so lahko dojete tudi kot zatirane in marginalizirane. Obstajata dva glavna pristopa k razlikam med spoloma v jeziku. Po Coatesovi ta dva pogleda kažeta na ženski status kot skupino. Prvi pristop, ki se imenuje pristop k razlikam, poudarja idejo, da ženske in moški spadajo v različne subkulture. Lingvistične razlike v govoru med moškimi in ženskami so razložene kot odsev teh različnih subkultur. Drugi pristop, pristop prevladujočega položaja, vidi ženske kot zatirano skupino in razlaga lingvistične razlike v ženskem in moškem govoru kot odsev moške prevlade in ženske podrejenosti. Videti je, da oba pristopa prinašata dragocene vpoglede v naravo med razlikama spolov v jeziku, kajti veliko sociolingvistov je posvojilo kompromisni položaj. Jennifer Coates je poudarila tudi, da sta v vseh znanih skupnostih moško in žensko pomembni kategoriji. To pomeni, da so člani skupnosti ločeni eden od drugega v terminih spola in tudi na druge načine, ki so

bolj kulturno določeni. Zato je v sociolingvističnih raziskavah spol postal pomembna spremenljivka. Sociolingvisti so ugotovili, da so razlike med spoloma v jeziku pogosto zarezane čez razlike socialnega razreda (Coates 1989).

Jezikoslovci se torej strinjajo, da ženske in moški govorijo različno. Govor moških se običajno šteje kot norma in govor žensk kot odstopanje od norme. Primer tega lahko vidimo v pogostem pojavljanju stereotipnega mnenja, da ženske govorijo veliko in moški malo. Mnenja jezikoslovcev pa se razlikujejo glede na obseg, v katerem te razlike obstajajo. Razlikujejo se tudi razlage, zakaj razlike obstajajo. Voegelijeva pravi, da po Camerounu obstajajo tri splošno uveljavljene metode, ki so bile določene za analizo ženskega govora. Prva je »okvir primanjkljaja«, ki kaže, da je ženski način govora pomanjkljiv v primerjavi z moškim, ne glede na to, ali je takšen zaradi narave ali vzgoje. Pravi, da Robin Lakoff podpira to stališče. Včasih ženske menijo, da je njihov način govora pomanjkljiv in da jim nekaj manjka (npr. verodostojnost ali moč). Zato gredo v šole, kjer se lahko tega naučijo. Tam se v bistvu naučijo govoriti kot moški. Po Camerounu je druga »okvir prevladujočega položaja«, ki kaže, da ženski način govora ni rezultat njihovega spola, ampak rezultat njihovega podrejenega položaja. Ključna spremenljivka je moč. Zadnja je »okvir razlik«, ki kaže, da ženski način govora odseva socialne in jezikovne norme. Ta okvir sta ustvarila antropologa Maltz in Borker. Primerjala sta razlike v spolu in kulturne razlike. V teh dveh »kulturah« se fantje in dekleta naučijo v pogovoru ustvarjati z besedami različne stvari (Cameroun v Voegeli 2005, 7–8).

3.2 Razvoj ženskega jezika skozi zgodovino

Raziskovalci so ugotavljali, da sta se ženski in moški govor razlikovala že skozi zgodovino. Njihovo mnenje je, da je bila to med drugim posledica slabše izobraženosti žensk v primerjavi z moškimi, saj le-te niso imele toliko možnosti šolanja in izobraževanja. Namenjena pa jim je bila tudi drugačna vloga v življenju (Coates 1989). Jennifer Coates meni, da so do prihoda državnega izobraževanja za vse, imele ženske manj dostopa do literature kot moški. Pred 19. stoletjem so imele le ženske srednjega in višjega razreda možnost, da so pismene, pa še takrat, ko rečemo pismene, mislimo

pismene na ljudski način. Možje in bratje teh istih žensk so bili pismeni tudi v klasičnih jezikih (Coates 1989).

Razlike v jeziku med moškimi in ženskimi govorniki so bile opažene že zelo zgodaj. V antropološki literaturi so jih našli že od 17. stoletja naprej. Misijonarji in raziskovalci so naleteli na družbe, katerih lingvistično obnašanje je povzročilo, da so govorili o »jeziku moških« in »jeziku žensk«. V teh jezikih smo našli fonološka, oblikoslovna, skladijska in leksična nasprotja, kjer spol govornika določa, katera oblika je izbrana (Coates 1989). Jennifer Coates ugotavlja, da se je najbolj zgodnje sociolingvistično delo najprej ukvarjalo s socialno razliko med razredi. Vendar pa je kmalu postalo očitno, da obstajajo tudi druge ne-lingvistične spremenljivke. To so etnične skupine, starost in spol, ki vsebujejo strukturne lingvistične razlike (Coates 1989).

Izgleda, da je skozi zgodovino veljalo tudi, da so ženske manj sposobne v izražanju kot moški. V knjigi *Women, men and language* je zapisano, da so se gospodje 17. in 18. stoletja strinjali, da ima ženski jezik, še posebej pisni, nekaj napak. Vendar pa niso povsem nasprotovali ideji, da se to lahko spremeni z izobrazbo. V knjigi so navedeni tudi primeri, ki to potrjujejo. Izobraževanje žensk in njihovo sodelovanje v vseh okvirih javnega življenja je napredovalo le počasi in tudi danes na tem področju še niso povsem enakopravne moškim. Šele v tem stoletju lahko vzamemo za samoumevno, da so ženske pismene, da imajo ženske enak dostop do izobraževanja kot moški in da je ženski glas enako slišan z moškim (vsaj v teoriji). Ženske pripombe na pisanje, so nam dale notranji vpogled v težave uporabe medija, ki je bil stoletja v rokah moških (Coates 1989).

Tudi pisani jezik se je skozi zgodovino delil na moški in ženski. Pisanje je bilo dolgo časa predvsem moška domena, če pri tem ne štejemo pisanja pisem in podobnih stvari. Nekateri bi lahko ugovarjali seksistični ideji, da so ženske misli drugačne oblike kot moške in zato potrebujejo drug način izražanja, vendar ne bo nihče zanikal, da so pisani jezik, pred razvojem (novel) romana, ohranjali moški. Moški, ki so pisali, so bili izurjeni v retoriki in izpostavljeni tradicionalnim vzorcem razmišljanja ter izražanja (Coates 1989). Stvar, ki po Jennifer Coates zahteva natančen pregled pa je, ali je zaradi tega nastal kakšen določen tip stavkov, na katerega so vplivali klasični modeli – ohlapen, težek, pompoz. Tako je na nek način ustni govor sledil pisnemu. Vzponu

standardnih različic pisane angleščine je sledil vzpon standardnih različic govorne angleščine. Po razvoju standardne slovnice in leksike je ostala potreba po standardu in izgovorjavi (Coates 1989).

4 RAZLIKE V GOVORU MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI

4.1 Organizacijski napor

Nekatere raziskave kažejo, da ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški. »Druga vrsta raziskav (Deborah Tannen, Robin T. Lakoff, Pamela Fishman) se je osredotočila na razlike med spoloma v rabi diskurzivnih strategij. P. Fishman je v svoji analizi posnetkov vsakdanjih konverzacij nekaj parov ugotovila, da ženske v pogovor vnašajo bistveno več organizacijskega napora kot moški; slednji so bolj nagnjeni k neposrednemu dajanju informacij« (Fishman v Skubic 2005, 179). Skubic navede tudi primere, ki kažejo, na kakšen način ženske uporabljajo več organizacijskega napora:

- *Ženske postavljajo bistveno več vprašanj, in sicer ne le za pridobitev informacij, temveč tudi kot sredstvo za vzpodbujanje odziva;*
- *Ženske med poslušanjem uporabljajo več povratnih signalov (»ja«, »aha«, »a res«), ki izražajo spodbudo k nadaljevanju – pri moških, ki teh signalov uporabljajo bistveno manj, so navadno znak nezanimanja;*
- *Moški bistveno več informacij podajo v obliki preprostih izjav; ženske se na take izjave bistveno pogosteje odzivajo s pripombami ali dodatnimi poizvedovanji kot moški; to je eden od razlogov, zakaj ženske v pogovoru z moškimi več informacij podajajo v obliki vprašanj (»ali veš, kaj ... «), saj si le tako lahko zagotovijo odziv;*
- *Moški bistveno pogosteje prekinjajo sogovornika (v analiziranem gradivu žensko) kot ženske (Skubic 2005, 179).*

»Tudi tovrstne raziskave so sprožile več interpretacij – od mnenj, da nagnjenost žensk k spraševanju in spodbujanju komunikacije ter njihovo neprekinjanje sogovornika kažejo na njihov občutek za negotovost, do interpretacij, da gre pri ženskah preprosto za večjo osredotočenost na negovanje družbene vezi« (Skubic 2005, 180). Skubic poudari, da v

slovenščini še ni podobnih raziskav glede organizacijskega navora, čeprav bi bile zanimive, saj so, kot pravi, te razlike gotovo pogojene tudi kulturno (Skubic 2005). »Nekaj namigov je mogoče izluščiti iz naše anketne raziskave, v kateri smo preprosto analizo opravili tudi po spolu anketirancev. Razlike je bilo opaziti predvsem v odnosu do vulgarnega urbanega obrobnega sociolekta, čeprav niso bile posebno izrazite« (Skubic 2005, 180). Skubic ugotavlja, da so razlike med ženskim in moškim govorom manjše, vendar vseeno zanimive: »Razlike seveda niso velike in ne kažejo na načelno drugačnost, morda pa na trend v pristopu k vrednotenju tistega, kar dominantna družbena kultura izključuje, pa vendarle ostaja vznemirljivo« (Skubic 2005, 181).

S tem se strinja tudi Voegelijeva, ki pravi: »Nasprotno ženske uporabljajo več sodelovanja, vključno z minimalno reakcijo, da pokažejo interes s povratnimi signali kot so »da« ali »mhm«« (Mulac v Voegeli 2005, 6). V članku Gendered differences je Reimanova zapisala, da je Lillian Glass opozorila na več kot 105 razlik v govoru med moškimi in ženskami. Njene ugotovitve so bile, da v pogovoru moški razkrije manj osebnih podatkov in govori glasneje kot ženske. Druge ugotovitve so bile, da moški večinoma prekinjajo sogovornika pogosteje kot ženske, dajejo več neposrednih obtožb in izjav ter postavljajo manj vprašanj (Reiman).

4.2 Kultiviranost govora

Pri razlikah med ženskim in moškim govorom so raziskovalci posvečali mnogo časa temu, ali ženske uporabljajo bolj skrbno izbran in slovnično pravilnejši govor kot moški. Skubic je povzel po Labovu in zapisal, da so v ameriških mestih (New York, Detroit, Chicago, Hillsboro) ženske značilno uporabljale izrazitejše nestandardne fonetične različice kot moški, vendar pa so v »skrbnem govoru« znatno izraziteje kot moški popravile svoj govor proti standardni izreki (Labov v Skubic 2005, 179). »Za stabilno sociolingvistično spremenljivko ženske kažejo nižjo stopnjo stigmatiziranih različic in višjo stopnjo prestižnih različic kot moški« (Labov 1994, 266). Nasprotno pa je Trudgill v angleškem Norwichu opazil, da ženske v nižjih družbenih razredih že na splošno uporabljajo bolj standardne fonetične različice kot moški (Trudgill v Skubic 2005, 179). Labov je sklenil, da je jasno opazno, da so ženske bolj dojemljive za odkrite družbeno jezikovne vrednote kot moški (Labov v Skubic 2005, 180). Skubic je ugotovil

še, da je po Trudgillu in Maeyerhoffu ta pojav pripisan večji statusni ogroženosti žensk, ki imajo v družbi manj moči in težje pridejo do nje. Pri tem je raba bolj kultiviranega jezika nekakšen obrambni mehanizem oziroma nadomestno signaliziranje statusa (Trudgill in Maeyerhoff v Skubic 2005, 180). Nasprotno pa J. Milroy meni, da take ugotovitve empiričnih raziskav pravzaprav kažejo, da družbene mreže precej bolj togo nadzorujejo lojalnost lokalnim vrednotam pri moških, od katerih se zato bolj pričakuje, da bodo ohranjali obrobni sociolekt v vseh situacijah. Ženske pa imajo vedno večjo jezikovno svobodo, zato lahko uporabljajo tudi kultivirane različice, ki so za moške »premekužne« (Milroy v Skubic 2005, 180). »Vsekakor v teh kontekstih ne smemo zanemariti številnih eksplicitnih zapovedi, ki jih družba postavlja za spolske vloge – zapovedi, ki prihajajo v izrekih kot »to se za žensko ne spodobi«, »taka punca, pa tako grdo govori« in podobno. Na splošno lahko rečemo, da se v družbi od žensk manj robot govori in večja kultiviranost že pričakuje« (Skubic 2005, 181).

Kultiviranost ženskega in moškega govora sta preučevali tudi Penelope Eckert in Sally McConnell-Ginet, ki sta se opirali na študijo Edine Eisikovits, ki je pri študiji adolescentov v Avstraliji našla jasno razliko med spoloma v uporabi slovničnih pravil, kadar se srečata z avtoriteto. Primerjala je uporabo nestandardnih jezikovnih pojavov v pogovorih med njimi in z njo. V pogovorih je odkrila, da je govor deklet postal bolj standarden, ko so govorile z njo, govor dečkov pa manj standarden. Obnašanje dečkov je interpretirala kot aktivno zavrnitev njene institucionalne lingvistične avtoritete (Eisikovits v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 295). S tem se strinja tudi Jennifer Coates, ki pravi, da je bilo v primeru bilo ustaljeno, da bodo v mnogih govornih skupnostih ženske govornice uporabljale višje sorazmerje prestižnih oblik kot moški govorniki. Z drugimi besedami, da imajo prestižne norme močnejši vpliv na ženske kot moške (Coates 1989).

Za moške pa naj bi nasprotno veljalo, da uporabljajo manj prestižne norme kot ženske. Videti je, da se uporaba nestandardnih in neprestičnih oblik povezuje ne le z govorniki nižjega razreda, temveč tudi z moškimi govorniki (Coates 1989). V knjigi *Woman, men and language* Jennifer Coates omeni tudi koncept socialne mreže. Pravi, da nam ta koncept omogoča, da vidimo individualno v odnosu do skupine. Poleg tega tudi oplemeniti naše razumevanje splošnih razlik v jeziku, saj je tesno spleten vozle mreže

strukture pomemben mehanizem vzdrževanja jezika. Pravi, da je moški jezik v mnogih govornih skupnostih bližji ljudskemu kot ženski. Vidimo lahko, da je to tesno spleten vozle socialnih omrežij, ki so jim tradicionalno moški pripadali. Služi temu, da vzdržuje norme ljudskega jezika. Ženski jezik pa je bližji standardom, ne ker bi ženske namerno ciljale na standardno angleščino, ampak zaradi manj trdno zavezanih vozlov mreže, ki ji pripadajo ženske, ki so manj učinkovite pri uveljavljanju ljudskih norm (Coates 1989). S tem se strinja tudi Voegelijeva, ki pravi, da se ženske v strukturi stavka, bolj natančno držijo norme knjižnega jezika. Moški, po drugi strani, pa v večji meri uporabljajo narečje. Ko gre za dejansko vsebino povedi, ženske v govor vnašajo več čustev in govorijo bolj osebno, moški pa manj čustveno in z več dejstvi (Voegeli 2005).

4.3 Neposrednost, mašila, samozavest

Ideologija jezika med dominantnimi belimi socialnimi skupinami v ZDA vidi neposrednost kot vrlino. Posrednost pa vidi kot, v najboljšem primeru, izgubo časa in pogosto kot oviro za učinkovito komunikacijo. Posrednost, ki je kritizirana, se pogosto uporablja kot del vljudnosti, da bi preprečila užaljena čustva (Eckert in McConnell-Ginet, 2003). Kot ugotavljata Eckert in McConnell-Ginet so ženske videne kot tiste, ki jih skrbi za čustva drugih in vzdržujejo norme vljudnosti. Ženska posrednost je tista, ki jo kritizirajo v smislu: Zakaj preprosto in brez ovinkarjenja ne pove tistega, kar misli? Vendar pa po Voegelijevi Deborah Tannen predstavlja drugačne razlage za posrednost ženskega govora. Trdi, da njegova posrednost ni nujno posledica ženske nemoči ali njenega nižjega družbenega položaja. Lahko je ravno nasprotno (Tannen v Voegeli 2005, 6).

Poleg posrednosti so ženske pogosto tudi obtožene, da se kažejo manj kot popolnoma predane vsebini, ki so jo izrekle. Na ta način slabijo ali ublažijo moč svojih izjav. Lakoffova meni, da se angleško govoreče ženske nagibajo k temu, da pogosto uporabljajo mašila kot so »nekako« ali »verjetno« in pogosto uporabljajo besede kot so »saj več«, »seveda« in »kot«, ki ne prispevajo veliko k vsebini pogovora. Na ta način se trudijo, da bi njihov sogovornik vsebino interpretiral na bolj simpatičen način in jih bolj podpiral (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184). Klasični primeri mašil kot so »verjetno«, »nekako«, »približno« ter »dokaj« in tudi delci pogovorov kot »saj več« in

»seveda« in »kot« (v nekaterih uporabah) v mnogih vsebinah služijo temu, da se njihovi uporabniki s tem postavijo v obrambni položaj (Eckert in McConnell-Ginet 2003). Lakoffova meni, da so ženske oropane moči s tem, ko so omejene na to, da uporabljajo »nemočen« jezik in način govora. Takšen način preprosto ni preveč učinkovit v tem, da bi pripravil druge do tega, da mislijo ali naredijo, kar hoče govorec. Lakoffova trdi, da ameriške ženske omejujejo, mehčajo in zmanjšujejo izražanje svojega mnenja s pripomočki kot so:

- dodana vprašanja (ta zmešnjava okoli volitev je grozna, **kajne?**)
- dvig intonacije pri deklarativnih (A: Kdaj bo večerja pripravljena? B: Ob šestih?)
- uporaba različnih mej (To je **nekako** žalostno. To je **verjetno** čas za večerjo.)
- ojačevalci in ojačevalniki (Jaz sem **tako** vesela, da si tukaj.)
- posrednost (»No, jaz imam potem sestanek pri zobozdravniku.« Stavek izrečeš na takšen način, da namigneš drugi osebi, naj predlaga drug čas.)
- pomanjševalnice (hlačke)
- evfemizem (Izogibanje skrunjenju z uporabo izrazov kot so smotano ali presneto. Uporaba izrazov, ki okolišijo, kot so »Grem v kopalnico«, da se izognejo vulgarnim ali tabu izrazom kot sta »lulanje« ali »scanje«)
- konvencionalna vljudnost, še posebej oblike, ki označujejo spoštovanje do naslovnika (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184).

S tem se strinja tudi Voegelijeva, ki pravi, da novejši podatki, ki temeljijo na empiričnih raziskavah, ki so jih naredili Anthony Mulac in drugi, nudijo konkretnější vpogled v jezik spolov. Pravijo, da obstajajo jasne razlike v pogostosti uporabe nekaterih izrazov med moškimi in ženskami. Prvič, ženske so bolj nagnjene k uporabi stopnjujočih prislovov »zelo« ali »zares«. Ženske stavčne strukture vključujejo pogostejšo uporabo dodanih vprašanj, splošnih vprašanj in mej. Ženski stil pogovora naj bi bil tudi bolj vljuden in vseboval več posrednih naročil in manj imperativov. To bi lahko bilo opredeljeno kot odsotnost prevladujočega vedenja. Moški, po drugi strani, uporabljajo več direktivov. Moški se v pogovorih tudi obnašajo bolj tekmovalno in uporabljajo več prekinitev kot ženske (Mulac v Voegeli 2005, 5–6).

Strinjali so se tudi v članku Gendered differences. Tam je zapisano, da v svoji knjigi Deborah Tannen trdi, da moški in ženske pristopajo k pogovoru z jasnimi pravili in

razlagami govora. Moški se osredotočajo na status in neodvisnost, ženske pa se osredotočajo na intimnost in povezave. Podobnega mnenja je tudi John Gray. Njegova teorija je, da ženske govorijo v presežnikih, uporabljajo metafore in posploševanje. Izjavil je tudi, da so moški v svojem govoru bolj neposredni in enostavni (Reiman).

4.4 Preklinjanje

Ženske naj bi tudi uporabljale lepši jezik in manj preklinjale kot moški. Kot pravi Jennifer Coates, vlada prepričanje, da je ženski jezik bolj vljuden, bolj rafiniran, torej bolj damski. To prepričanje je bilo zelo splošno razširjeno in vsakdanje mnogo stoletij. Vulgarnost je socialni konstrukt in dokazi kažejo, da je bila nova dvorna tradicija v srednjem veku tista, ki je z ustvarjanjem omejenosti ustvarila tudi vulgarnost (Coates 1989). V svoji knjigi Jennifer Coates navede več primerov in zgodb o uporabi vulgarizmov v srednjem veku, kjer se ženske zgražajo, ko slišijo te besede, moški pa jih uporabljajo. Navede pa tudi primer iz Shakespeara, ki razkrije, da preklinjanje ni omejeno samo na spol, temveč tudi na socialni razred. Pove tudi, da so morali kasneje moški 18. stoletja sprejeti, da se lingvističnost spreminja. Vendar kljub temu navede primer članka, kjer se poudarja, da je ideja o ločenih besedah za preklinjanje med moškimi in ženskami še vedno splošna (Coates 1989). Patterson je zapisal, da so mnogi od ženske vedno pričakovali damsko obnašanje. Biti dama pa pomeni, da mora biti tiha in neopazna, ne sme pritegovati pozornosti. Dekleta s preklinjanjem pritegnejo pozornost nase, torej niso damske (Patterson 2000).

Coatesova je zapisala tudi, da ni trdnih dokazov za to, da bi ženske res uporabljale manj besed za preklinjanje kot moški, saj bi lahko bil to le ideal ženskega govora. Pravi, da ti avtorji trdijo, da opisujejo žensko, bolj vljudno uporabo jezika, vendar bi se morali vprašati, ali ni to dejanje le poskus, da bi predpisali, kako naj bi ženske govorile. Izogibanje preklinjanju in uporabi grobih besed se pripisuje ženskim govornicam kot ideal, ki naj bi se dosegel (Coates 1989). Coatesova je zapisala, da so ljudje dolgo časa mislili, da se ženske in moški razlikujejo glede na uporabo besed za preklinjanje in drugih izrazov, ki so tabu. Še vedno pa je malo dokazov, ki bi potrdili ali ovrgli to prepričanje (Coates, 1989). S tem se strinjata tudi Penelope Eckert in Sally McConnell-Ginet, ki sta zapisali, da je veliko dokazov, da mlade ženske te dni v velikem številu

uporabljajo tabu jezik, pa tudi, da veliko moških in nekaj žensk še vedno izraža neugodje, ko slišijo tabuizirane besede iz ženskih ust ali v mešani družbi (Eckert in McConnell-Ginet, 2003).

S tem se strinja Voegelijeva, ki je proučevala raziskave Robin Lakoff. Ta je določila sklop funkcij spola, ki se zdi kot potrditev obstoječega neravnovesja moči, udejanjenega v jezikovnem izražanju. Meni, da podatki Lakoffove ne izvirajo iz empiričnih raziskav, ampak temeljijo na opazovanju in tako ne odražajo nujno resničnosti ženskega in moškega govora v skupnosti. Še posebej njeni leksični označevalci spola niso točni in so bolj stereotipi, morda korenine v socializirani vlogi žensk iz preteklosti. Trdi, da ženske uporabljajo šibkejša besede za preklinjanje »oh moj bog« ali »presneto«, medtem ko moški uporabljajo močnejše izraze »sranje!« ali »preklete!«. Vsaka oseba, ki bo slišala pogovor moških in žensk v različnih družbenih razredih, situacijah in angleških narečjih, bo to zelo težko sprejela. Zdi se, da taka predpostavka lahko velja le za določene družbene kontekste (Voegeli 2005).

4.5 Ženske več govorijo

Po znanem stereotipu je ena izmed razlik med ženskim in moškim govorom v tem, da ženske več govorijo kot moški, vendar pa si današnje raziskave niso edine, ali to drži ali ne. Obstaja zelo staro prepričanje, da ženske preveč govorijo. Angleška literatura je polna karakterjev, ki dokazujejo stereotip zgovorne ženske. V zgodovini je ženska, ki veliko govori, pogosto predstavljena kot »slabša«. Druga stran kovanca ženskemu besedičenju je podoba tihe ženske, ki se pogosto predstavlja kot ideal. Ta ideal lahko najdemo že zelo zgodaj v literarnih tekstih. Stereotip molčeče ženske se je še vedno predstavljal deklicam v drugi polovici 20. Stoletja. Raziskave v angleških šolah kažejo, da učitelji, še posebej pri deklicah, spodbujajo tiho obnašanje (Coates 1989).

V internetnem članku z naslovom More gender speech issues je bilo zapisano, da skupni kulturni stereotip opisuje ženske kot zgovorne in takšne, da vedno govorijo in izražajo svoja čustva. Vendar ni nujno, da je to res. Poskus, ki ga je izvedla Marjorie Swacker je pokazal, da so moški bolj nagnjeni k temu, da za govor porabijo več časa kot ženske. Za poskus je uporabila tri slike flamskega umetnika Albrechta Dürerja. Ločeno jih je

pokazala moškimi in ženskami. Nato jim je bilo rečeno, da si naj za opis slik vzamejo toliko časa kot želijo. Povprečen čas, ki so ga porabili moški je bil 13,0 minut in za ženske 3,17 minute. Kot je bilo zapisano v članku, sociolingvisti poskušajo vzpostaviti povezavo med našo družbo in našim jezikom, ki kaže, da ženske manj govorijo zato, ker to zanje ni bilo vedno tako družbeno sprejemljivo kot za moške. Moški so prevzemali prevladujočo vlogo v gospodinjstvu in tudi v poslovnem svetu. Ta spreminjajoči se koncept postaja manj uporaben v naši družbi, vendar je še vedno viden v nekaterih družbah po svetu. Za moške je bolj sprejemljivo kot za ženske, da so zgovorni in da imajo dolge pogovore. To, da imajo moški večjo pravico, da govorijo, je bil bolj zgodovinski trend. Vendar pa je običajno, da so moški bolj tihi v situacijah, kjer je treba izražati čustva. Že v otroštvu so bili naučeni, da ostajajo hladni in mirni, da »so moški« (More gender speech issues).

V članku na internetni strani Science daily pa so trdili nasprotno. V šestih letih so naredili serijo študij, v katerih so Matthias R. Mehl in drugi raziskovalci zabeležili pogovore skoraj 400 ameriških in mehiških študentov ter študentk. Rezultat je bil, da so ženske v študiji dnevno povedale v povprečju 16.215 besed, v primerjavi s povprečjem 15.669 besed za moške. Raziskovalci so priznali, da so ženske res povedale več, vendar ne toliko, da bi bilo to statistično pomembno (Stereotype About Female Talkativeness Unfounded, Researchers Report 2007).

V drugem članku na strani Science daily pa je bil objavljen članek, kjer je zapisano, da naj bi moški na splošno govorili več kot ženske, vendar ne v vseh okoliščinah. Campbell Leaper in Melanie Ayres sta z analizo zbirala vse razpoložljive dokaze iz znanstvenih študij. Sistematično sta skušala združiti ugotovitve v celovito sliko o razlikah med moškimi in ženskami v zvezi z zgovornostjo. Odkrila sta majhno, a statistično zanesljivo težnjo, ki pravi, da so moški na splošno bolj zgovorni kot ženske. Še posebej so bili bolj zgovorni v določenih okoliščinah. Odkrila sta, da so bile ženske na splošno bolj zgovorne z neznanci, ko je šlo za uporabo govora, da bi z njo potrdile svojo povezavo s poslušalcem. Moški so govorili bolj osredotočeno, da bi vplivali na poslušalca. Vendar pa je bilo zelo malo razlike v količini govora, kadar je šlo za pogovor z ožjo družino in prijatelji (Men Talk More Than Women Overall, But Not In All Circumstances 2007).

5 JEZIK V SMS-SPOROČILIH

5.1 Splošne značilnosti SMS jezika

Jezik v SMS-sporočilih je podoben tistemu, ki se uporablja v elektronski pošti ter na forumih in drugih internetnih straneh. Kalin-Golobova je zapisala, da je ta jezik relativno nov in zato zanimiv za raziskovanje. »Internetne klepetalnice, diskusijske skupine, forumi, elektronska pošta in SMS-i so za jezikoslovno raziskovanje zanimiva besedila, ker so vsakdanja konverzacija, ki pa ni govorna (torej težko ulovljiva za raziskovanje), ampak pisna. Uporabnikom ni pomembna jezikovna forma, ker pa se prav ta izrazito razlikuje od tradicionalnih pisanih besedil, so zato ta besedila zanimiva tudi za jezikoslovje« (Kalin Golob 2009, 85).

Jezik v SMS-sporočilih je nekakšna zmes govornega in pisanega jezika. »Sporočanje v SMS-ih sicer poteka pisno, a kaže veliko značilnosti govornega sporočanja: je neuradno, nepripravljeno, spontano, povezano s konkretno situacijo, je dialoško« (Kalin Golob 2009, 86). Tudi v eni izmed oddaj na RTV Slovenija so predstavili jezikovne značilnosti jezika kratkih telefonskih sporočil. Strokovno jim je pri pripravi prispevka pomagala Urška Jarnovič s Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je leta 2006 opravila raziskavo 705 kratkih telefonskih sporočil različno starih avtorjev. Jarnovičeva je na podlagi raziskave, v kateri je sodelovalo 659 študentov, 182 dijakov in 69 zaposlenih ugotovila, da mlajši takšno komunikacijo dojemajo kot pogovor, starejši pa kot pisno obliko sporočanja. Meni, da ne gre za nov jezik. Gre za obliko komunikacije, ki je prilagojena prostorskim omejitvam mobilnega telefona. Vendar pa je ta situacija nova, saj obstaja šele odkar se je razširilo pošiljanje SMS-sporočil. Pri tem gre za svojevrsten zapis govornega jezika. Sodobna govornjena slovenščina za zdaj še ni bila natančneje raziskana, zato se zdi slovenščina v kratkih sporočilih drugačna. Jarnovičeva je povedala tudi, da študentje kratka sporočila večinoma dojemajo kot povsem zasebno obliko komunikacije, pri kateri knjižni jezik ne igra pomembne vloge. Pomembna je le vsebina, oblika pa se podreja prostorski omejenosti kratkega sporočila (Jezik SMS).

Po Lingu lahko kar nekaj elementov povežemo s predpostavko, da je komunikacija preko SMS-sporočil bolj podobna govorjenju kot pisanju (Ling 2004). Jezik v SMS-sporočilih je pokazal mnogo značilnosti govornega jezika: opustitev, zaimek in

ubeseditev funkcij govornega managementa, kot so obotavljanje, glasovi in smeh (Ling 2009). Po Herringovi je besedilo natipkano in v tem bolj podobno pisanemu jeziku, a obenem hitro in neformalno sestavljeno in v tem podobno pogovoru (Herring v Kovačič 2007, 53–54). Collotova in Belmorova ugotavljata, da takšna sporočila niso niti govorjena niti pisana. Strinjata se, da imajo načeloma več značilnosti govorjenega jezika, vendar opozarjata, da se udeleženci niti ne slišijo niti ne vidijo. Prav tako so takšna sporočila napisana in odposlana hipoma, brez predhodnih načrtov in morebitnih popravkov (Collot in Belmore v Kovačič 2007, 54). Po Lingu tudi neposrednost v komunikaciji kaže, da so SMS-sporočila bolj podobna govorjenemu jeziku kot pisanemu. To so spontana sporočila v prvi osebi, z omejenim številom besed, ki jim primanjkuje formalnosti. Pisanemu jeziku pa so SMS-sporočila podobna v tem, da udeleženci v pogovoru niso fizično navzoči. Tako kot pisma lahko tudi SMS-sporočila popravljamo, prejemnik pa jih lahko odpre, kadar želi (Ling 2004).

5.2 Stil v SMS-sporočilih

Nekaj težav pri preučevanju SMS-sporočil predstavlja tudi to, da je ta besedila težko dobiti, saj so zasebnost posameznikov. Urška Jarnovič pa je v svoji raziskavi vseeno preučila 705 SMS-sporočil. Ugotovila je, da na splošno o značilnostih ni mogoče govoriti, saj besedila niso prosto dostopna. Vendar pa je na podlagi analize 644 SMS-sporočil študentov in dijakov ter 61 sporočil zaposlenih ugotovila, da sta glavna dejavnika prostorska omejitev SMS-sporočil in individualnost vsakega posameznika. To se v jeziku kaže preko razmeroma velikega pojavljanja kratic. Uporabljajo se slovenske, kot je na primer LP - lep pozdrav, FSM – fajn se mej, RTM – rad/rada te imam in angleške, ki izvirajo iz angleških spletnih klepetalnic, na primer WTF – what the fuck, LOL – laughing out loud, THX/TNX – thanks. Ugotovila je, da so pogosti tudi različni načini krajšanja besed. Besede so lahko napisane kot kombinacija črk in števil, na primer ju3 ali s5. Namesto besed se uporabljajo znaki, tako besedo je zamenjuje = in besedo in &. Z individualnostjo izražanja pa so povezani različni načini začetkov in koncev sporočil. Nekdo na začetku pozdravi s »cau« in konča z »rtm«, drugi pozdravi s »haj« in konča z »ajt«. Različni so tudi načini zapisa besed, ki jih velikokrat pogojuje govorno okolje iz katerega prihaja posameznik (na primer »kes« za kje si; »kk«, »kko«, »kuko«, »kak« za kako; »kdj«, »kda«, »keda« za kdaj in podobno). Obstajajo tudi

različni načini izražanja čustev v kratkih sporočilih. Pogosta je uporaba emotikonov, nekateri pa čustva izražajo z načinom zapisa besede (podvojevanje črk), kot na primer »heeeej«. Pri populaciji zaposlenih pa se je, glede na to, da tovrstno komunikacijo dojemajo kot pisno, izkazalo, da so njihova kratka sporočila bolj formalna in posledično bolj težijo k slovnični pravilnosti (Jezik SMS).

SMS-sporočila se tako močno razlikujejo od govora in tudi od knjižnega zapisa. »Iz tradicionalnega stilnega opisa razlik med govorjenimi in pisnimi sporočili je razvidno, kako zelo je v SMS-ih (in drugih novodobnih sporočilih) spremenjena klasična dihotomija med govorjenimi in pisanimi sporočili« (Jandova v Kalin Golob 2009, 93). Pri SMS-sporočilih in njihovem stilu je veliko odvisno tudi od sporočanje situacije. »Opisane jezikovne značilnosti SMS-ov funkcionalno izhajajo iz sporočanje situacije, v kateri uporabljamo SMS-e in značilnosti medija« (Kalin Golob 2009, 93).

Po Lingu raziskave kažejo, da se v SMS-sporočilih uporablja veliko zaimkov in predlogov, bolj malo pa glagolov. Tudi besedo »ti« so uporabljali zelo pogosto. Pri moških je po pogostosti na prvem in pri ženskah na drugem mestu. Pridevniki in predlogi se pojavljajo redko. Uporabljajo jih predvsem za sklepanje dogovorov. Pogosto so uporabljene okrajšave, ki so namenjene prihranku prostora. Izvor lahko imajo tudi v tujih jezikih, predvsem v angleščini. Ling je preučeval tudi postavljanje ločil in velikih začetnic. V približno 80 odstotkih vseh sporočil velike začetnice niso bile uporabljene. V približno 10 odstotkih se je velika začetnica pojavila samo na začetku. Nekateri so SMS-sporočila pisali tudi brez presledkov. V teh primerih so vsako novo besedo zapisali z veliko začetnico, da so bila sporočila bolj razumljiva. Sporočil s pozdravom na začetku ali na koncu je bilo bolj malo (približno 10 odstotkov). Kadar pa so pozdrav le napisali, je bil ta preprost in neuraden (Ling 2004).

6 RAZLIKE V PISANJU SMS-SPOROČIL MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI

Ugotovila sem, da pri govoru obstajajo razlike med moškimi in ženskami. Zato sem raziskala, ali te obstajajo tudi pri pisanju SMS-sporočil. Za namene zbiranja gradiva sem obiskala I. Gimnazijo v Celju, kjer sem dijake naključnega razreda četrtega letnika prosila, da zapišejo svoja SMS-sporočila. Gimnazijce sem izbrala za preučevanje, ker so

dovolj izobraženi, da poznajo knjižni jezik. Tako nepoznavanje le-tega ne vpliva veliko na stil pisanja in jezik v SMS-sporočilih. Ta starostna skupina pripada generaciji, ki je odraščala z mobilnimi telefoni in je med tistimi, ki ta način komunikacije največ uporablja. Poleg tega, naj bi bil njihov stil manj »telegramski« kot pri osnovnošolcih, zato naj bi bila njihova sporočila (zaradi dolžine) bolj primerna za raziskavo. V razredu, kjer sem zbirala gradivo, je bilo 23 žensk in trije moški. Dijakom sem naročila, naj na list napišejo svojo starost in spol. Stari so bili od 17 do 19 let. Pričakovala sem, da bo v razredu nekoliko več moških, vendar jih je bilo tisti dan kar nekaj odsotnih. Ker sem želela imeti približno enako število SMS-sporočil, ki so jih napisali tako moški kot ženske, sem moškim naročila, naj na list zapišejo 10 odhodnih SMS-sporočil. Ženskam pa sem naročila, naj napišejo 10 odhodnih in 10 dohodnih, ki so jih prejele od fantov enake starosti in izobrazbe. Naročila sem jim, da naj SMS-sporočila prepisujejo natančno tako, kot jih imajo zapisane v mobilnem telefonu, skupaj z vsemi napakami, velikimi začetnicami, ločili ... Navodilo je bilo tudi, da SMS-sporočila prepisujejo po vrsti in ne izbirajo. Napisati so morali, ali je sporočilo odhodno ali dohodno ter komu so ga poslali, oziroma od koga so ga prejeli. V raziskavi so bili pripravljeni sodelovati vsi dijaki, razen ene dijakinje, ki je svoj mobilni telefon izgubila. Skupaj sem tako zbrala 470 SMS-sporočil, vendar pa je bilo več takšnih, ki so jih napisale ženske, saj nekatere dijakinje niso imele shranjenih dovolj SMS-sporočil, ki so jih poslali moški. Dobila sem 162 sporočil, ki so jih napisali moški. Zato sem uporabila tudi 162 ženskih, ki sem jih prepisala po vrsti.

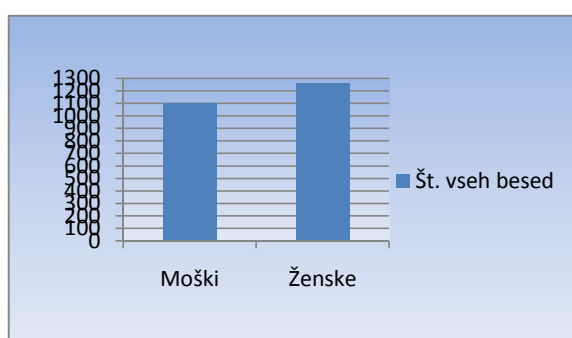
7 ORGANIZACIJSKI NAPOR

Kot je razvidno iz teoretičnega dela, obstajajo raziskave, ki se osredotočajo na razlike med spoloma v rabi diskurzivnih strategij. Kažejo, da ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški (Skubic 2005). Raziskovali pa so tudi, ali ženske več govorijo kot moški (Coates 1989). Zaradi tega sem preverila, kateri so pisali daljša SMS-sporočila, daljše stavke, izpuščali več ločil, bolj pravilno uporabljali veliko začetnico, delali tipkovne napake, pogosteje postavljali vprašanja in povratne signale ter uporabljali več emotikonov in drugih zapisov čustev.

7.1 Dolžina SMS-sporočil in stavkov

Pri tej točki sem najprej preštela, koliko je vseh besed v vseh SMS-sporočilih, saj sem želela ugotoviti, ali ženske pišejo daljša in s tem bolj zapletena sporočila kot moški. Ugotovila sem, da so moški v vzorcu 162 sporočil vsega skupaj napisali 1102 besedi in ženske 1256.

Graf 7.1: Število vseh besed v SMS-sporočilih

Nato sem preštela, koliko besed je bilo zapisanih v posameznih SMS-sporočilih. Sporočilo, ki je vsebovalo samo znake in nobene besede, sta napisala ena ženska in en moški. Največ SMS-sporočil je vsebovalo od 1 do 8 besed. Razmerje pri moških in ženskah je bilo približno enako. Nekoliko manj je bilo SMS-sporočil, ki so vsebovala od 9 do 15 besed, razmerje pa je bilo še vedno približno enako. SMS-sporočil, daljših od 15 besed ni bilo veliko, še manj pa takšnih, ki so imela nad 20 besed. Moški so napisali po enega z 20, 21 in 22 besedami. Ženske pa dva z 20 besedami in po enega z 23, 24, 26 in 29 besedami.

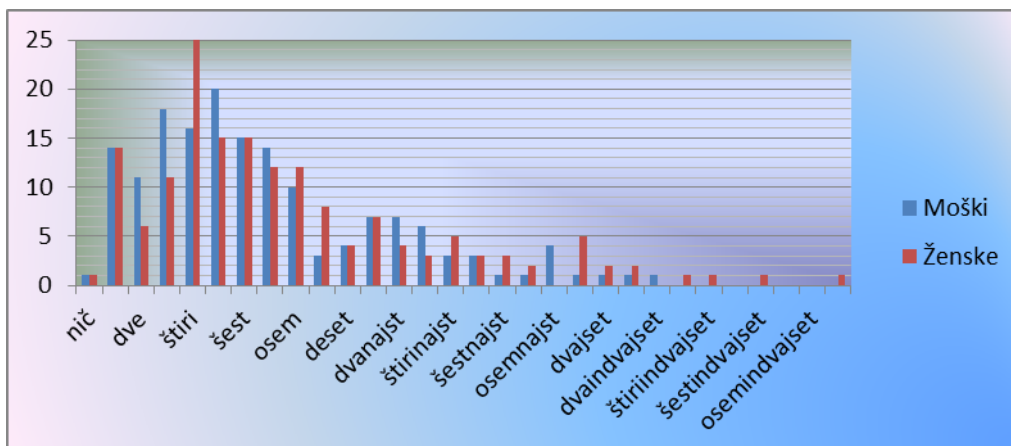
Tabela 7.1: Primer SMS-sporočila z 29 besedami in brez besed

Lepo... nic nouga, dans sm bla pridna pa sn se ucila ucila ucila, drz pesti jutr.. tej grem pa spat.. uzivi se naprej :) p.s.: razglednico mi lahk posles :)	Ž	mami, 43
:*** :)	Ž	fant, 18

Tabela 7.2: Število besed v SMS-sporočilih

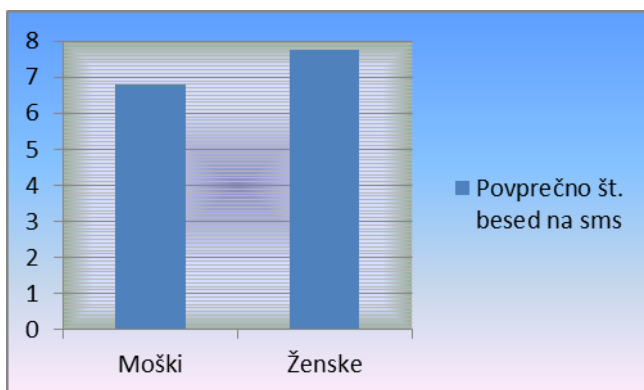
	Moški	Ženske
nič	1	1
ena	14	14
dve	11	6
tri	18	11
štiri	16	25
pet	20	15
šest	15	15
sedem	14	12
osem	10	12
devet	3	8
deset	4	4
enajst	7	7
dvanajst	7	4
trinajst	6	3
štirinajst	3	5
petnajst	3	3
šestnajst	1	3
sedemnajst	1	2
osemnajst	4	0
devetnajst	1	5
dvajset	1	2
enaindvajset	1	2
dvaindvajset	1	0
triindvajset	0	1
štiriindvajset	0	1
petindvajset	0	0
šestindvajset	0	1
sedemindvajset	0	0
osemindvajset	0	0
devetindvajset	0	1

Graf 7.2: Število besed v SMS-sporočilih pri moških in ženskah

Nato sem izračunala, kakšno je povprečno število besed na SMS-sporočilo, da bi ugotovila, ali obstaja razlika med dolžino SMS-sporočil pri moških in pri ženskah. Izračunala sem, da je povprečno število besed na SMS-sporočilo pri moških 6,8 in pri ženskah 7,75 besede. Torej so ženske v povprečju napisale 0,95 besede več kot moški.

Graf 7.3: Povprečno število besed na SMS-sporočilo

Zanimalo me je tudi, kdo v SMS-sporočilih piše daljše, bolj kompleksne stavke. Najprej sem preštela, koliko besed so zapisali v posameznih stavkih. Ugotovila sem, da so moški imeli več stavkov z eno besedo (60) kot ženske (35). Stavkov z 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12 in 13 besedami je bilo približno enako. Opazna razlika je bila pri stavkih s 4 besedami (moški: 34, ženske: 50), z 8 besedami (moški: 4, ženske: 11) in 14 besedami (moški: 2, ženske: 7). Stavke, dolge več kot 14 besed, so oboji le redko uporabljali.

Vseeno pa so moški dvakrat zapisali 15 besedni stavek in enkrat 18 besednega. Ženske so 15 besedni stavek zapisale štirikrat ter enkrat 19 in enkrat 21 besednega.

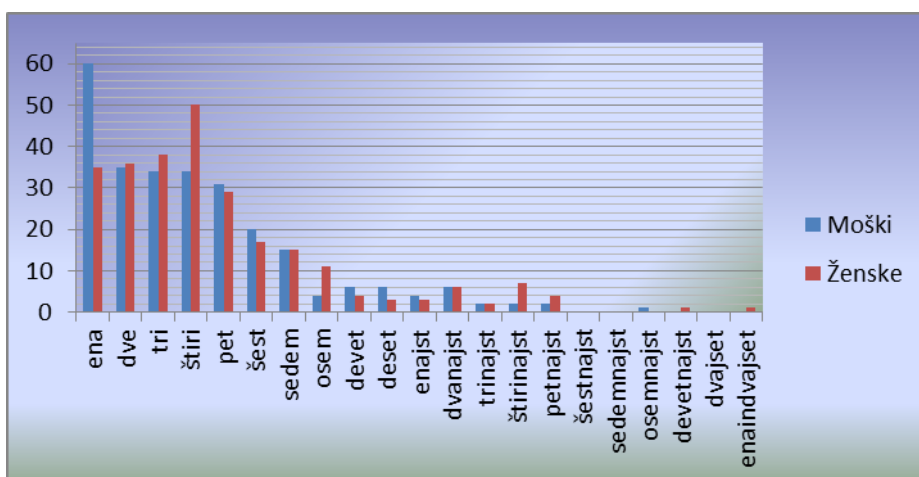
Tabela 7.3: Primer stavka z 1 in 21 besedami

kdaj gres ti u lj? sn studirala da ce bos se imela kej cajta bi lahk pekle palacinke al pa neki, mam ful velik prevec nutelle xD	Ž	prijateljica, 19
Si zdrav? fitness?	M	prijatelj, 17

Tabela 7.4: Število besed v stavkih pri moških in ženskah

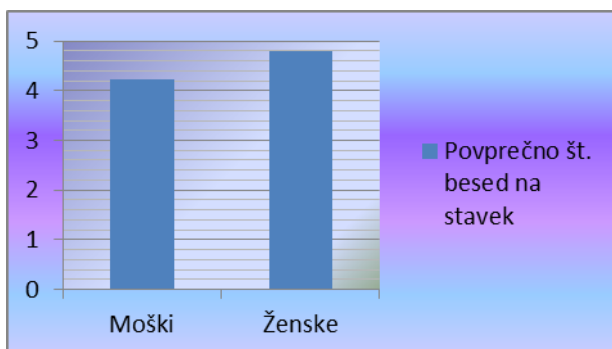
	Moški	Ženske
ena	60	35
dve	35	36
tri	34	38
štiri	34	50
pet	31	29
šest	20	17
sedem	15	15
osem	4	11
devet	6	4
deset	5	3
enajst	4	3
dvanajst	6	6
trinajst	2	2
štirinajst	2	7
petnajst	2	4
šestnajst	0	0
sedemnajst	0	0
osemnajst	1	0
devetnajst	0	1
dvajset	0	0
enaindvajset	0	1

Graf 7.4: Število besed v stavkih pri moških in ženskah

Moški so vsega skupaj napisali 261 stavkov z 1102 besedama. To pomeni 4,22 besede na stavek. Ženske pa so napisale 262 stavkov z 1256 besedami, kar pomeni 4,79 besede na stavek.

Graf 7.5: Povprečno število besed v stavku

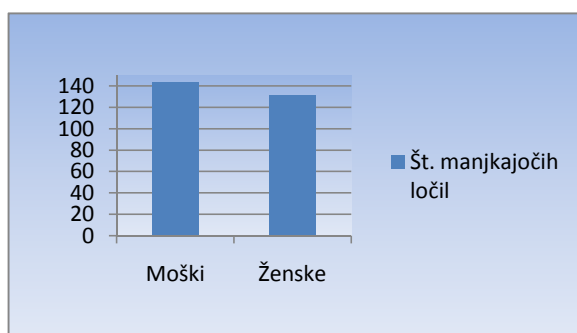

Povprečno število besed na stavek je bilo pri ženskah nekoliko višje kot pri moških, vendar le za 0,57 besede.

7.2 Izogibanje ločilom

Preučila sem, kako pogosto se v SMS-sporočilih izpuščajo ločila. Najprej sem preverila, kako pogosto so dijaki izpustili končna ločila (vprašaje, pike, klicaje ...).

Graf 7.6: Število manjkajočih ločil

Moški so končno ločilo izpustili 143-krat in ženske 131-krat. Ker so moški vsega skupaj napisali 261 stavkov, ženske pa 262, to pomeni, da so moški končno ločilo izpustili v 54,79 odstotkih in ženske v 50 odstotkih.

Graf 7.7: Število stavkov brez končnega ločila v odstotkih

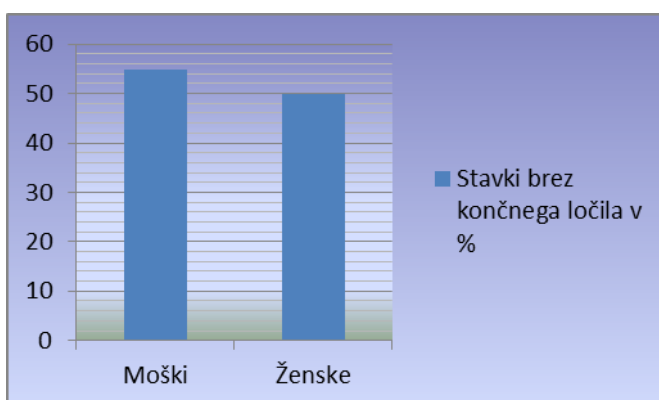

Tabela 7.5: Primer stavkov brez končnega ločila

Pred pravo	M	prijatelj, 17, O
Ne	Ž	prijateljica, 22, O

Opazila sem, da so oboji namesto ločil pogosto uporabljali emotikone, kar je izgledalo kot nadomestilo za ločila.

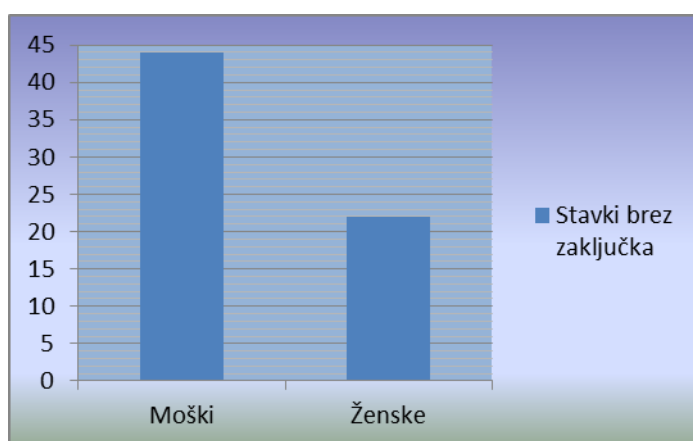

Tabela 7.6: Primer uporabe emotikonov namesto zaključnih ločil

Nocka slatke sanje ;-)	M	prijatelj, 18, D
Enako do vseh :***	Ž	sestrična 17, O

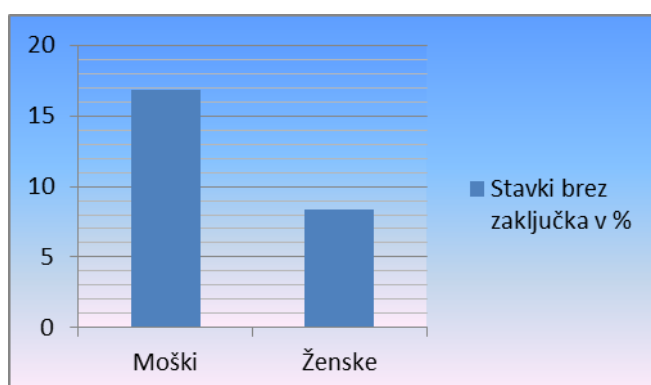
Pri ločilih so namesto pike pogosto uporabljali emotikone. Ker sem pri tej točki želela ugotoviti, koliko organizacijskega napora vlagajo v pisanje SMS-sporočil, sem preverila, kolikokrat so stavke pustili brez vsakega zaključka, ločila ali emotikona. Moški so tako stavke brez vsakega zaključka pustili 44-krat, ženske pa 22-krat. Oboji so brez zaključka puščali le stavke na koncu SMS-sporočil.

Graf 7.8: Število stavkov brez zaključka

Ženske so brez zaključka pustile 22 od 262 stavkov, moški pa 44 od 261 stavkov. To pomeni, da so ženske brez zaključka pustile 8,39 odstotka stavkov, moški pa 16,85 odstotka.

Graf 7.9: Število stavkov brez zaključka v odstotkih

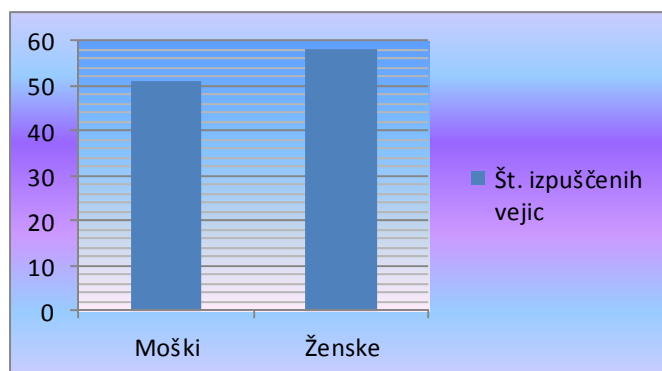

Nato sem preverila, kolikokrat so v SMS-sporočilih izpustili vejico. Pri moških sem naštel 51 izpuščenih vejic in pri ženskah 58. V tem primeru so bile bolj površne ženske, vendar lahko na to vpliva tudi to, da so sestavljale nekoliko daljše stavke kot moški.

Tabela 7.7: Primer izpuščenih vejic

Jz mogoč grem tko ea če te ne bo ob 17.42 se zna zgodit da boš mog pes	M	brat, 19, D
Ja sj si povablana sam sma v cet delile vabila ko te ni blo... bo velal takle vabilo tut? :)	Ž	prijateljica, 18, O

Graf 7.10: Število izpuščenih vejic

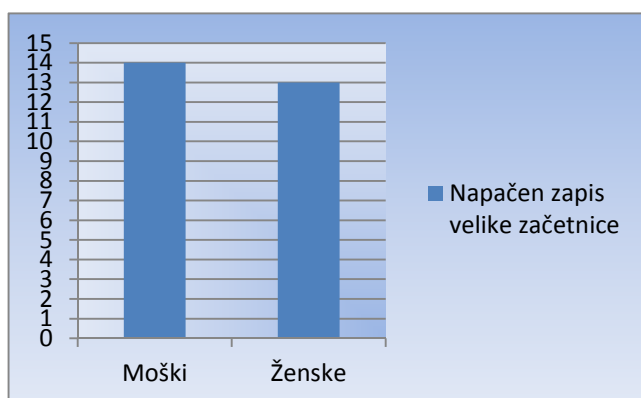
7.3 Velika/mala začetnica

Preverila sem tudi, kolikokrat so moški in ženske prezrli veliko začetnico. Pri tem nisem upoštevala velikih začetnic na začetku stavkov, saj imajo nekateri telefoni možnost, ki na začetku stavkov sama popravi malo začetnico v veliko. Moški so veliko začetnico pri lastnih imenih, imenih krajev ipd. pravilno zapisali 5-krat, ženske pa 4-krat. Narobe pa so jo moški zapisali 14-krat in ženske 13-krat.

Tabela 7.8: Primer napačnega zapisa velike začetnice

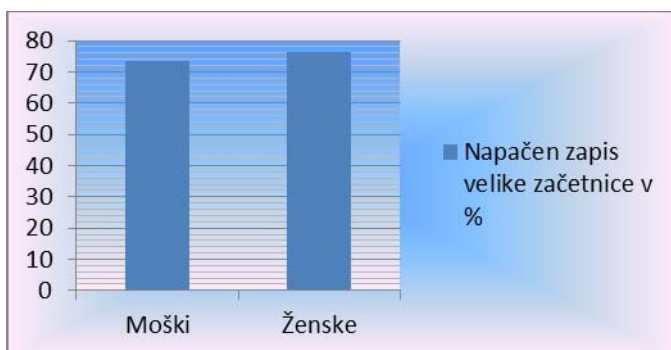
Ne.. Okal žauca pa petrouč.	M	prijateljica, 17, D
Kdaj končaš dans? Ce ob pol 2 pa maš cajt gremo na pjačo z maticom	Ž	prijatelj, 18, O

Graf 7.11: Število napačnih zapisov velike začetnice

Če zapis velike in male začetnice preračunamo v odstotke, ugotovimo da so moški veliko začetnico narobe zapisali v 73,68 odstotkih, ženske pa v 76,47 odstotkih. Razlika ni velika, vendar pa tudi vzorec takšnih besed, ki zahtevajo veliko začetnico, ni bil velik.

Graf 7.12: Število napačnih zapisov velike začetnice v odstotkih

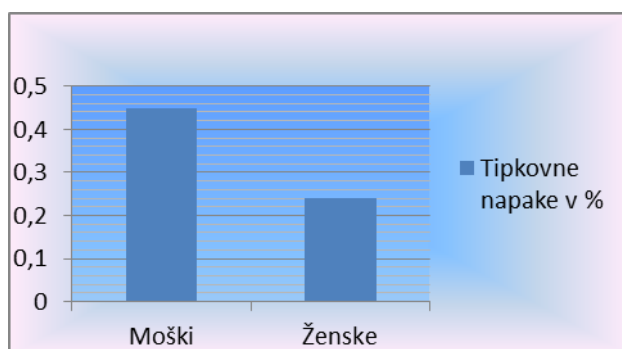
7.4 Tipkovne napake

Preštela sem tudi tipkovne napake pri moških in pri ženskah. Upoštevala sem le napake, ki so bile očitne in nisem štela okrajšav, namernih izpustov črk ... Pri tipkovnih napakah sem še posebej preverila, ali se nisem zmotila pri prepisu, vendar pa je možno, da so se pri prepisovanju zmotili gimnazijci. Moški so v vzorcu 1102 besed naredili 5 napak in ženske v vzorcu 1256 besed 3 napake. To pomeni, da so moški naredili napako v 0,45 odstotkih in ženske v 0,24 odstotkih.

Tabela 7.9: Primer tipkovnih napak

Jz mogoč grem tko ea če te ne bo ob 17.42 se zna zgodit da boš mog pes	M	brat, 19, D
Heii =P kak je se blo pol? Ste uzival? Ful upam da te ne bom zgudla... ka je blo pol z Ines?!	Ž	prijateljica, 18, O

Graf 7.13: Število tipkovnih napak v odstotkih

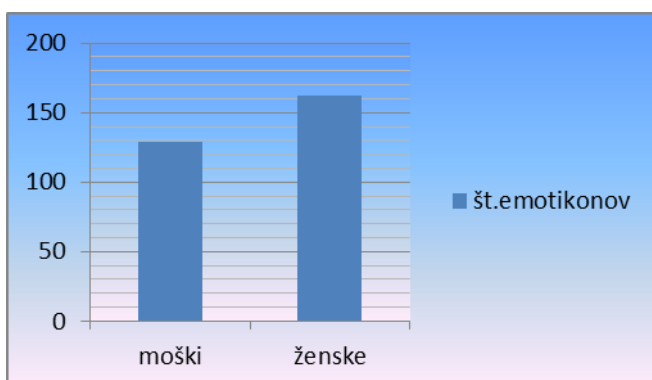
7.5 Čustvenost, emotikoni

Pri preverjanju, ali ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški, sem preverila več značilnosti. Ugotavljala sem tudi, kolikokrat so kateri izmed njih uporabili emotikone. Ugotovila sem, da so jih ženske uporabljale nekoliko pogosteje kot moški, saj so jih v vzorcu sporočil uporabile 162, moški pa 129. Čeprav razlika ni preveč velika, je vseeno opazna.

Tabela 7.10: Primer uporabe emotikonov

Ja hvala :-D dobis neki 10 :-)	M	sošolec, 18, D
Aja pol pa ne :) se vidjemo v šoli :) pridna bit* papa Nocka* Rada te mam	Ž	prijateljica, 18, O

Graf 7.14: Število emotikonov

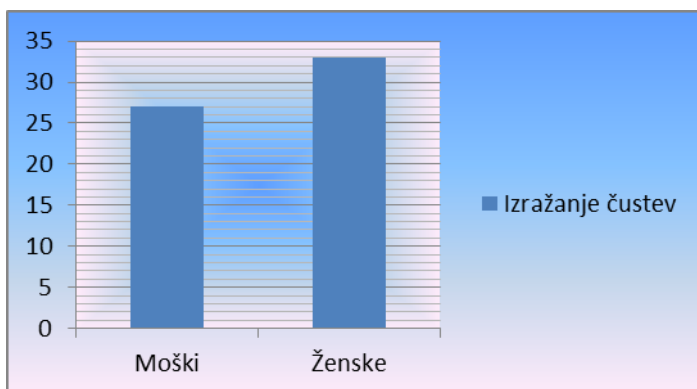

Čustvenost se poleg rabe emotikonov kaže tudi z medmeti, okrajšavo ljubezenskih izjav, pretirano uporabo ločil in podvojevanjem črk. Preštela sem te uporabe v SMS-sporočilih dijakov. Moški so jih uporabili 27-krat, ženske pa 33-krat.

Tabela 7.11: Primer izražanja čustev v SMS-sporočilih

Hehe. Mwah =* back =p	M	fant, 18, D
Naaa drzauuuneeemm :D :D :D *	Ž	fant, 19, O

Graf 7.15: Izražanje čustev v SMS-sporočilih

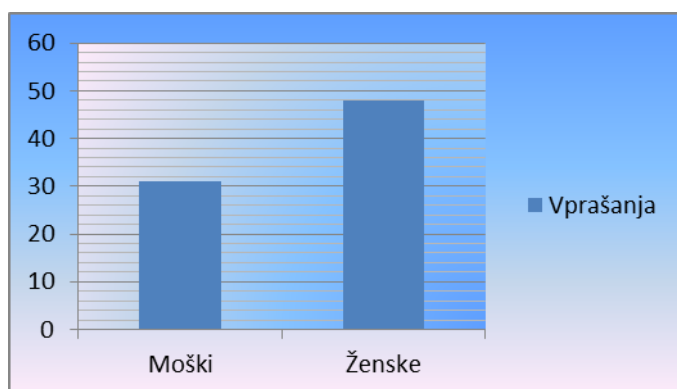
7.6 Postavljanje vprašanj

Ženske naj bi postavljale bistveno več vprašanj, in sicer ne le za pridobitev informacij, temveč tudi kot sredstvo za vzpodbujanje odziva (Skubic 2005). V SMS-sporočilih so moški takšna vprašanja postavili 31-krat, ženske pa 48-krat.

Tabela 7.12: Primeri postavljenih vprašanj

Aja bi ti tut kaj mela? :-D pourazreda morm neki prnest, morm pa še tebe vprašat	M	prijatelj, 18, D
Wow rly? :-D tam u mbju? Kdaj pa gres pa ka si bos delala? :-D	Ž	prijateljica, 18, O

Graf 7.16: Število postavljenih vprašanj

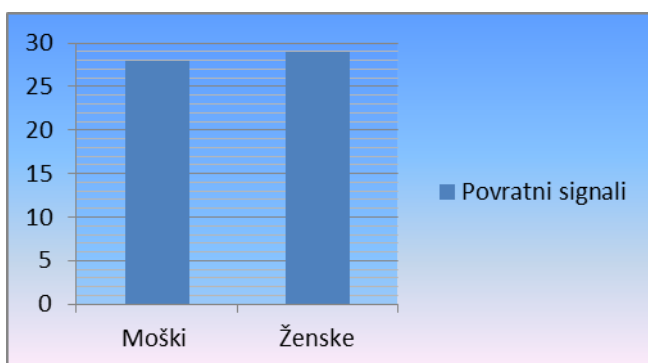
7.7 Povratni signali

Ženske naj bi med poslušanjem uporabljale več povratnih signalov (»ja«, »aha«, »a res«), ki izražajo spodbudo k nadaljevanju. Pri moških, ki naj bi teh signalov uporabljali bistveno manj, so navadno znak nezanimanja (Skubic 2005). V SMS-sporočilih sem pri moških takšnih povratnih signalov našela 28 in pri ženskah 29, kar ne kaže bistvene razlike.

Tabela 7.13: Primer povratnih signalov

Ne... Ej cist sm pozabu na inglis in telefona od sole pa do dle nism pogledu...	M	prijatelj, 17, D
Ahaa. Ja, ne, probat bom šla :) no se vidmo * fajn se mej	Ž	prijateljica, 18, O

Graf 7.17: Število povratnih signalov

8 KULTIVIRANOST GOVORA

Pri razlikah med ženskim in moškim govorom so raziskovalci posvečali mnogo časa temu, ali ženske uporabljajo bolj skrbno izbran in slovnično bolj pravilen govor kot moški (Labov 1994; Coates 1989; Skubic 2005). Zato sem preverila, ali to drži tudi v SMS-sporočilih. Ugotavljala sem, kateri so uporabljali bolj knjižni zapis, kateri so se bolj izogibalni presledkom, pogosteje uporabljali krajšave in kratice ter standardne in nestandardne oblike.

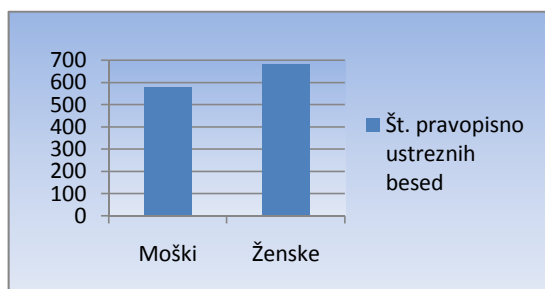
8.1 Pravopis

Preverila sem, koliko besed so dijaki zapisali pravopisno ustrezno. Pri tem nisem upoštevala angleško zapisanih besed, pozdravov in števil. Ugotovila sem, da so moški ustrezno zapisali 577 besed, ženske pa 682.

Tabela 8.1: Primer pravopisno ustrezno zapisanih besed

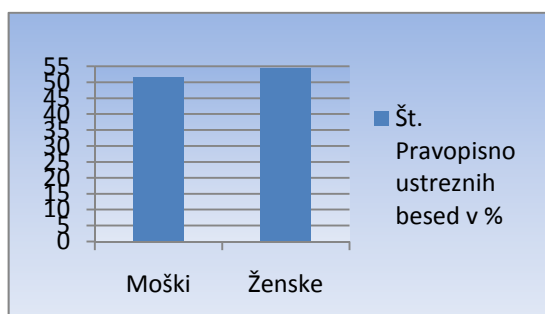
Ja hvala :-) upam da se še vidmo kdaj..	M	prijatelj, 18, D
zdravo barbi, ka mi lahko posles telefonsko od salona, ki bi jo sosolka rabla.. prosim :)	Ž	mačeha, 36, O

Graf 8.1: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed

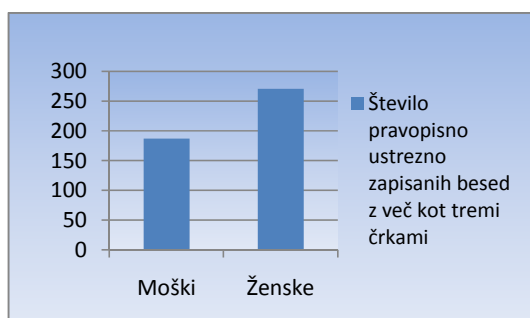
Nato sem preverila še, kaj to pomeni v odstotkih. Moški so pravopisno ustrezno zapisali 51,5 odstotka besed, ženske pa 54,3 odstotka besed.

Graf 8.2: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed v odstotkih

Nato sem preverila še pravopisno ustreznost zapisanih besed, ki so daljše kot tri črke. Na ta način nisem upoštevala besed kot so vezniki »je«, »se« in podobno. Besede, ki so bile daljše kot tri črke, so moški pravopisno ustrezno zapisali 187-krat, ženske pa 271-krat.

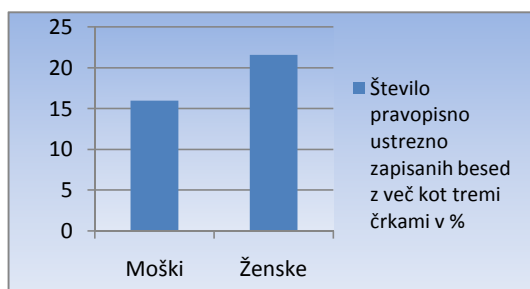
Graf 8.3: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed z več kot tremi črkami

Tudi število pravopisno ustrezno zapisanih besed, z več kot tremi črkami, sem zapisala v odstotkih. Moški so te besede zapisali v 15,98 odstotkih, ženske pa v 21,57 odstotkih.

Graf 8.4: Število pravopisno ustrezno zapisanih besed z več kot tremi črkami, v odstotkih

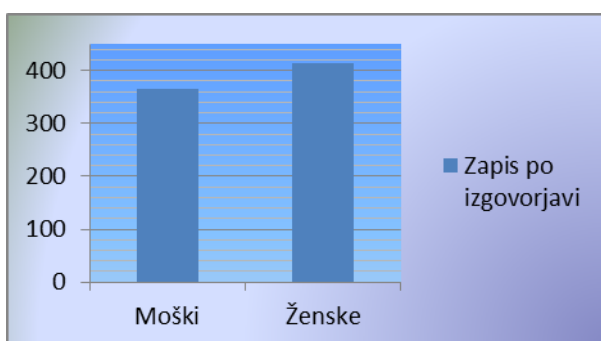

V pravopisu SMS-sporočil sem preverila tudi zapis po izgovorjavi. Moški so na tak način besede zapisali 366-krat, ženske pa 413-krat.

Tabela 8.2: Primer zapisa po izgovorjavi

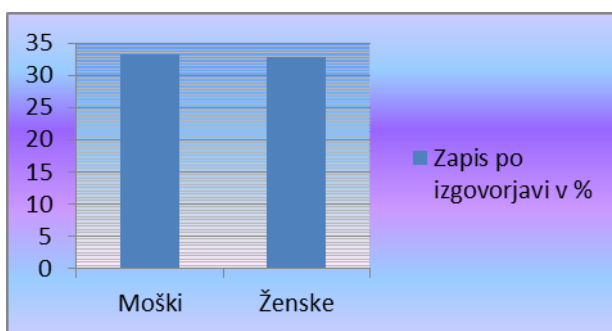
Waaa. sele tk pozn? itq da bomo pocakale, sam skoda d te ne bo ze prej... =(	Ž	prijateljica, 19, O
Ja jz sm sou mal prej.	M	prijatelj, 17, O

Graf 8.5: Število zapisanih besed po izgovorjavi

Če to preračunamo v odstotke, ugotovimo da so moški zapis po izgovoru uporabili pri 33,21 odstotkih besed, ženske pa pri 32,88 odstotkih besed.

Graf 8.6: Število zapisanih besed v odstotkih po izgovorjavi

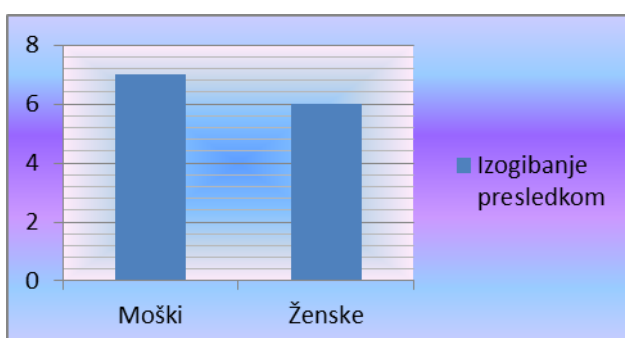
8.2 Izogibanje presledkom

Izogibanja presledkom nisem opazila pogosto. Moški so presledek izpustili le 6-krat in ženske 7-krat. Pri tem sem upoštevala le presledke, ki so manjkali med posameznimi besedami in ne presledkov za vejico ali končnim ločilom. Glede na to, da so dijaki SMS-sporočila prepisali na liste, se tega ni dalo razbrati.

Tabela 8.3: Primer izpuščenih presledkov

Podobno stanje. sam js avta nimam v petek tak da nevem...	Ž	prijatelj, 18, O
Men je vseen... povej :) pa nepretiravam :)	M	prijatelj, 19, D

Graf 8.7: Število izpuščenih presledkov

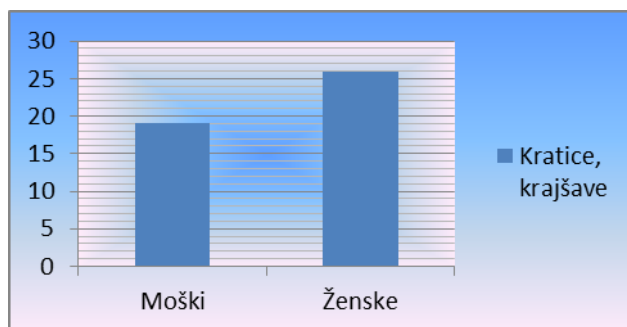
8.3 Krajšave, kratice

Preštela sem, kateri so pogosteje uporabljali krajšave in kratice. H krajšavam sem štela tudi znake, ki nadomeščajo besede. Moški so jih uporabili 19-krat in ženske 26-krat, kar kaže, da so jih ženske uporabljale nekoliko pogosteje.

Tabela 8.4: Primer krajšav in kratic

Smo spa prestavl?	M	sošolec, 18, O
Wow rly? :D tam u mbju? Kdaj pa gres pa ka si bos delala? :D	Ž	prijateljica, 18, D

Graf 8.8: Število uporabljenih kratic in krajšav

8.4 Standardne, nestandardne oblike

Ženske naj bi uporabljale sorazmerno bolj standardne oblike (soglasne s prestižem družbe), medtem ko je pokazano, da moški uporabljajo sorazmerno več ne standardnih oblik (Coates 1989). To sem želela preveriti, vendar v SMS-sporočilih nisem zasledila formalno napisanih SMS-sporočil, razen enega pri ženskah, kjer pa je šlo za izjemo, saj je bilo to sporočilo poslano neznanemu sogovorniku.

Tabela 8.5: Primer formalno napisanega SMS-sporočila

Joj, se opravičujem, pomota.	Ž	Neznana oseba, O
------------------------------	---	---------------------

9 MAŠILA, POSREDNOST, SAMOZAVEST

Lakoffova je po Penelope Eckert in Sally McConnell-Ginet v raziskavah navedla, da ženske pogosteje kot moški uporabljajo mašila, dodana vprašanja na koncu stavkov, uporabljajo različne meje, ojačevalce in pomanjševalnice, kar sem preverila v SMS-sporočilih. Lakoffova je v svojih raziskavah navedla tudi pogostejšo rabo evfemizmov, konvencionalne vljudnosti in posrednosti, vendar teh oblik nisem našla nikjer v SMS-sporočilih (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184).

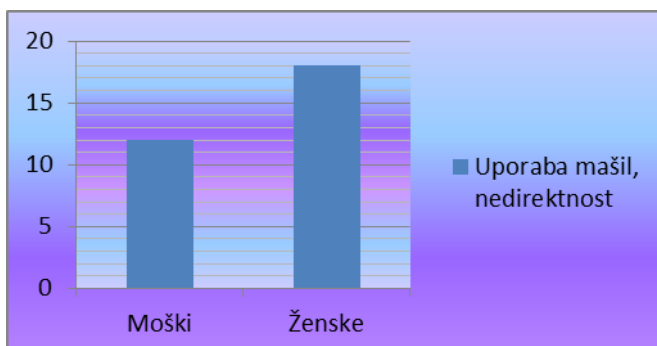
9.1 Mašila

Lakoffova je v eni izmed svojih raziskav ugotavljala, da ameriške ženske omejujejo, mehčajo in zmanjšujejo izražanje svojega mnenja z različnimi pripomočki. Zapisala je tudi, da se angleško govoreče ženske nagibajo k temu, da pogosto uporabljajo mašila kot so »nekako« ali »verjetno« in pogosto uporabljajo besede kot so »saj več«, »seveda« in »kot«, ki ne prispevajo veliko k vsebini pogovora (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184). Preverila sem, ali to drži tudi v SMS-sporočilih in preštela, kolikokrat so moški in ženske v tekst dodajali nepotrebne besede. Moški so te besede uporabili 12-krat, ženske pa 18-krat.

Tabela 9.1: Primer uporabe mašil

Dej zmen se da greva na generalko pa reč da dobiš opravičilo	M	prijatelj, 18, D
Norček si, uživi lej pa na lepe stvari misl, tvoj dan je (bil) =)	Ž	prijatelj, 20, O

Graf 9.1: Pogostost uporabe mašil

9.2 Dodana vprašanja na koncu stavkov

Rečeno je bilo, da ženske na koncu stavkov postavljajo dodatna vprašanja pogosteje kot moški (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184). Pregledala sem, ali se to razlikuje tudi v SMS-sporočilih. V SMS-sporočilih, ki so jih napisale ženske, sem našla 2 takšna primera, pri moških pa nobenega.

Tabela 9.2: Primer dodanih vprašanj na koncu stavkov pri ženskah

Zdle je tuki ura pol osmih, tam je pa vrjetn pol 4 zjutri, ne? lahk pridem za teboj? js tut indijance vidla.. :),	Ž	mami, 43
Zj ne pisemo juttr al kak?	Ž	prijateljica, 18

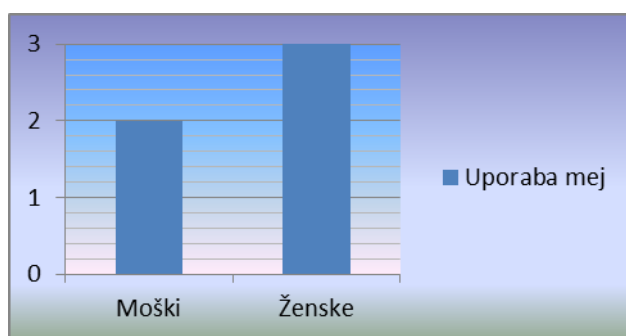
9.3 Uporaba različnih mej

Lakoffova je razmišljala tudi o tem, da ženske pogosteje kot moški dodajajo različne besede, da ublažijo pomen izrečenega (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184). V SMS-sporočilih sem pri ženskah našla 3 takšne primere, pri moških pa 2.

Tabela 9.3: Primer uporabe mej

O srota boga :-) en pač mre zmagat :-) ves sm mal razmislav da bi te na kako pijaco povabo al pa kej :-) d prijatelj 18	M	prijatelj, 18, D
hellou, spet js xD amm ka mas ti slucajn po kaki moznosti likalnik za lase? :),	Ž	prijateljica, 19, O

Graf 9.2: Uporaba mej v SMS-sporočilih

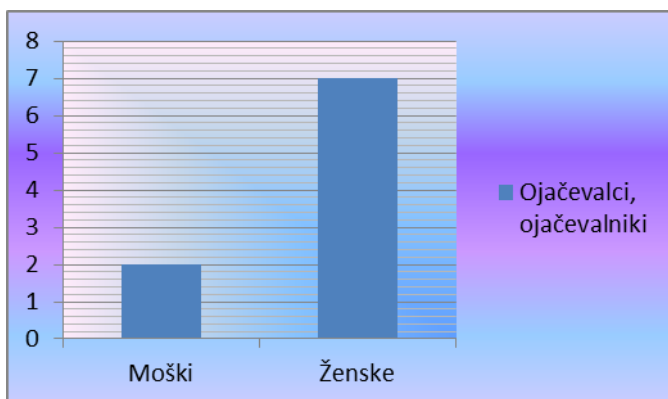
9.4 Ojačevalci in ojačevalniki

Ženske naj bi v govoru pogosteje uporabljale ojačevalnike oziroma besede, ki bi okrepile pomen tistega, kar govorijo (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184). Takšne besede sem v SMS-sporočilih pri moških našla 2-krat, pri ženskah pa 7-krat.

Tabela 9.4: Primer uporabe ojačevalcev in ojačevalnikov

Ti si tak loj haha :P polubckam te no xD	M	soplesalec, 17, O
Heii =P kak je se blo pol? Ste uzival? Ful upam da te ne bom zgudla... ka je blo pol z Ines?!	Ž	prijateljica, 18, D

Graf 9.3: Pogostost uporabe ojačevalcev in ojačevalnikov

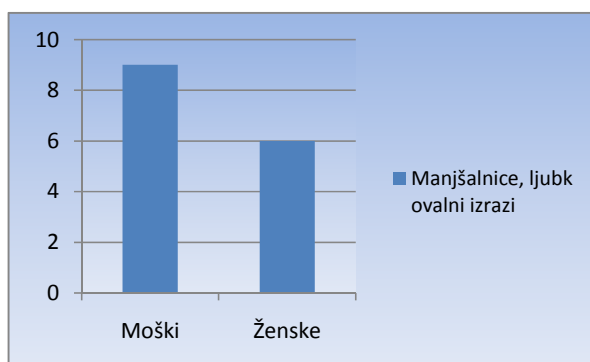
9.5 Manjšalnice

V raziskavi je bilo zapisano tudi, da ženske pogosteje uporabljajo manjšalnice in ljubkovalne besede (Lakoff v Eckert in McConnell-Ginet 2003, 184). V SMS-sporočilih so jih ženske uporabile le 9-krat in moški 6-krat.

Tabela 9.5: Primer manjšalnic in ljubkovalnih izrazov

Lahko nocko mala... js te mam bol rad =p	M	fant, 18, D
Norček si, uživi lej pa na lepe stvari misl, tvoj dan je (bil) =)	Ž	prijatelj, 20, O

Graf 9.4: Število manjšalnic in ljubkovalnih izrazov

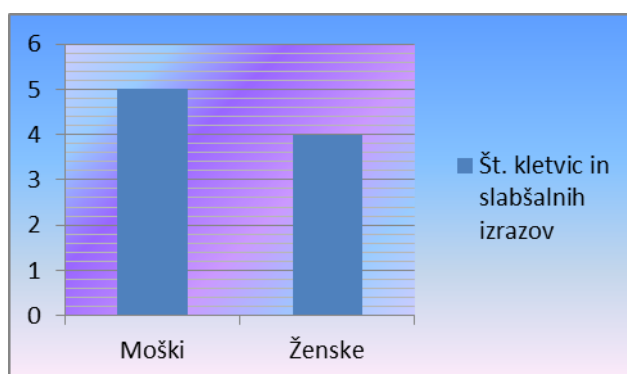
10 VULGARNOST, PREKLINJANJE

Ženske naj bi uporabljale manj vulgaren jezik in manj preklinjale kot moški (Coates 1989). V SMS-sporočilih sem preštela kletvice in slabšalne izraze, ki so jih uporabili moški in ženske. Ugotovila sem, da niso pogosto uporabljali teh izrazov. Razlika med njimi je bila zanemarljiva. Ženske so slabšalne izraze in kletvice uporabile 4-krat, moški pa 5-krat.

Tabela 10.1: Primer slabšalnih izrazov in kletvic

Nvem no, kr mal je weird :D kak si pa bedna ej :S	M	prijatelj, 18, D
ti si fukjen	Ž	prijatelj, 19, O

Graf 10.1: Število kletvic in slabšalnih izrazov

11 SKLEP

V diplomskem delu sem najprej obravnavala razvoj telefona in mobilnega telefona v svetu, ki se je pričel z iznajdbo telegrafa leta 1794 in traja še danes, ko je v Evropi več kot 200 milijonov uporabnikov sistema GSM. Raziskala sem tudi razvoj mobilnega telefona v Sloveniji, kjer smo telefonski promet vpeljali v letu 1897, sedaj pa imata dve tretjini družin v naši državi vsaj en mobilni telefon. Nato sem poiskala podatke o SMS-sporočilih in ugotovila, da se je pošiljanje SMS-sporočil zelo hitro razvijalo. V letu 2008 je bilo poslanih kar 4,1 trilijona SMS-sporočil, v Sloveniji 680 milijonov (Goggin 2006; Oblak Črnič 2009; Zgodovina telefonije in telefonskega omrežja; SMS).

Nato sem zbrala podatke o razlikah v govoru med moškimi in ženskami, s katerimi se ukvarja sociolingvistika, saj je bila ena od mojih hipotez ta, da se ženski in moški govor razlikujeta. Na to temo je bilo mogoče najti kar nekaj literature, predvsem tujih avtorjev, pa tudi nekaj slovenskih. Jezikoslovci se strinjajo, da je način govora različen glede na spol in da ženske in moški govorijo različno. Govor moških se običajno šteje kot norma, in govor žensk kot odstopanje od norme (Coates 1989; Skubic 2005).

Najprej sem ugotovila, da obstajajo raziskave, ki kažejo, da ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški. Navedeni so bili primeri, da ženske postavljajo bistveno več vprašanj in med poslušanjem uporabljajo več povratnih signalov, moški pa bistveno več informacij podajo v obliki preprostih izjav in pogosteje prekinjajo sogovornika (Skubic 2005).

Pri razlikah med ženskim in moškim govorom so raziskovalci posvečali mnogo časa temu, ali ženske uporabljajo bolj skrbno izbran in slovnično pravilnejši govor kot moški. Skubic je povzemal po Labovu in zapisal, da so v ameriških mestih ženske značilno uporabljale izrazitejše nestandardne fonetične različice kot moški, vendar pa so v skrbnem govoru precej izraziteje kot moški popravile svoj govor proti standardni izreki (Skubic 2005). Kultiviranost ženskega in moškega govora sta preučevali tudi Penelope Eckert in Sally McConnell-Ginet, ki sta se opirali na študijo Edine Eisikovits (1987), ki je pri študiji adolescentov v Avstraliji našla jasno razliko med spoli v uporabi slovničnih pravil, kadar se srečajo z avtoriteto. Primerjala je uporabo nestandardnih jezikovnih pojavov v pogovorih med njimi in z njo. V njihovih pogovorih z njo je odkrila, da je govor deklet postal bolj standarden, govor dečkov pa manj (Eckert in McConnell-Ginet 2003).

Kot ugotavljata Eckert in McConnell-Ginet, naj bi ženske govorile bolj posredno. Poleg tega so ženske pogosto tudi obtožene, da se kažejo manj kot popolnoma predane vsebini, ki so jo izrekle, in da omejujejo, mehčajo in zmanjšujejo izražanje svojega mnenja (Eckert in McConnell-Ginet 2003).

Ženske naj bi tudi manj preklinjale kot moški. Kot pravi Jennifer Coates, vlada prepričanje, da je ženski jezik bolj vpluden, bolj rafiniran, torej bolj damski. Vendar pa

je zapisala tudi, da ni trdnih dokazov za to, da bi ženske res uporabljale manj besed za preklinjanje kot moški, saj bi lahko bil to le ideal ženskega govora (Coates 1989).

Ena izmed predpostavk je tudi, da je razlika med ženskim in moškim govorom v tem, da ženske več govorijo kot moški, vendar se s tem ne strinjajo vsi raziskovalci. To, da ženske preveč govorijo, je bilo še posebej poudarjeno v zgodovini, saj je tam ženska, ki veliko govori, pogosto predstavljena kot manjvredna (Coates 1989). V današnjem času so mnenja o tem, kdo govori več, neenotna, saj se je spremenila tudi vloga žensk v družbi. Jezik v SMS-sporočilih je podoben tistemu, ki se uporablja v elektronski pošti ter na forumih in drugih internetnih straneh. Kot je zapisala Kalin-Golobova, je ta jezik relativno nov in zato zanimiv za raziskovanje. Sporočanje v SMS-sporočilih sicer poteka pisno, a kaže veliko značilnosti govornega sporočanja: je neuradno, nepripravljeno, spontano, povezano s konkretno situacijo, je dialoško (Kalin Golob 2009). Mogoče se lahko zdi slovenščina v kratkih sporočilih drugačna tudi zato, ker gre za svojevrsten zapis govorjenega jezika (Jezik SMS).

Jarnovičeva je ugotovila, da se v kratkih sporočilih pojavlja razmeroma veliko kratic, pogosti so različni načini krajšanja besed, namesto besed se uporabljajo znaki, različni so načini zapisa besed, ki jih velikokrat pogojuje tudi govorno okolje, iz katerega prihaja posameznik. Obstajajo tudi različni načini izražanja čustev v kratkih sporočilih (Jezik SMS).

V teoretičnem delu sem raziskala, ali drži moja druga hipoteza, ali kot pri govoru, tudi pri pisanju SMS-sporočil obstajajo razlike med moškimi in ženskami. Uporabila sem vzorec 162 sporočil, ki so jih napisali moški, in 162, ki so jih napisale ženske, in sicer dijaki in dijakinje starosti od 17 do 19 let.

V teoretičnem delu sem zapisala, da obstajajo raziskave, ki se osredotočajo na razlike med spoloma, v rabi diskurzivnih strategij, ki kažejo, da ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški. Raziskovali pa so tudi, ali ženske več govorijo kot moški, vendar si tu teorije niso bile enotne. Zato sem najprej preštela, koliko je vseh besed v vseh SMS-sporočilih, saj sem želela ugotoviti, ali ženske pišejo daljša ter s tem bolj zapletena sporočila kot moški.

Ugotovila sem, da so moški napisali 1102 besedi in ženske 1256. Nato sem preštela, koliko besed je bilo zapisanih v posameznih SMS-sporočilih. Ugotovila sem, da so v povprečju pisali približno enako število besed, le da so ženske napisale tudi nekaj SMS-sporočil, ki so vsebovala več kot 22 besed, moški pa ne. Ženske so v povprečju napisale 0,95 besede več kot moški.

Zanimalo me je tudi, kdo v SMS-sporočilih piše daljše, bolj kompleksne stavke. Ugotovila sem, da so moški skupaj napisali 261 stavkov z 1102 besedami. To pomeni 4,22 besede na stavek. Ženske pa so napisale 262 stavkov z 1256 besedami, kar pomeni 4,79 besede na stavek. Povprečno število besed na stavek je bilo torej pri ženskah nekoliko višje kot pri moških, vendar le za 0,57 besede.

Preučila sem tudi, kako pogosto se v SMS-sporočilih izpuščajo ločila. Moški so končno ločilo izpustili 143-krat in ženske 131-krat. To pomeni, da so moški končno ločilo izpustili v 54,79 odstotkih in ženske v 50 odstotkih. Pri ločilih so namesto pike pogosto uporabljali emotikone. Zato sem preverila še, kolikokrat so stavke pustili brez vsakega zaključka. Moški so tako stavke brez vsakega zaključka pustili 44-krat, ženske pa 22-krat. Torej je tukaj razlika malo bolj opazna. Če preračunamo v odstotke, to pomeni, da so ženske brez zaključka pustile 8,39 odstotka stavkov, moški pa 16,85 odstotka.

Nato sem preverila, kolikokrat so v SMS-sporočilih izpustili vejico. Pri moških sem naštel 51 izpuščenih vejic in pri ženskah 58. V tem primeru so bile bolj površne ženske, vendar lahko na to vpliva tudi to, da so sestavljale nekoliko daljše stavke kot moški.

Preverila sem tudi, kolikokrat so moški in ženske izpustili veliko začetnico. Moški so veliko začetnico pri lastnih imenih, imenih krajev ... pravilno zapisali petkrat, ženske pa štirikrat. Napačno pa so jo moški zapisali 14-krat in ženske 13-krat. Če zapis velike in male začetnice preračunamo v odstotke, ugotovimo, da so moški veliko začetnico napačno zapisali v 73,7 odstotkih in ženske v 76,5 odstotkih. Razlika ni velika, pa tudi vzorec takšnih primerov ni bil velik, vendar pa je tukaj površnost večja na strani žensk.

Preštela sem tudi tipkarske napake pri moških in pri ženskah. Moški so naredili pet napak in ženske tri. To pomeni, da so moški naredili napako v 0,45 odstotkih in ženske v 0,24 odstotkih.

Pri preverjanju, ali ženske vnašajo v govor več organizacijskega napora kot moški, sem ugotavljala tudi, kolikokrat so kateri izmed njih uporabili emotikone. Ugotovila sem, da so jih ženske uporabljale nekoliko pogosteje kot moški, saj so jih v vzorcu sporočil uporabile 162, moški pa 129. Čeprav razlika ni preveč velika, pa vseeno je opazna. Čustvenost se poleg rabe emotikonov kaže tudi z medmeti, okrajšavo ljubezenskih izjav, pretirano uporabo ločil in podvojevanjem črk. Preštela sem še te uporabe v SMS-sporočilih. Moški so medmete, okrajšave ... uporabili 27-krat, ženske pa 33-krat. Tukaj razlika ni bila preveč opazna, vseeno pa so čustva pogosteje izražale ženske.

Ženske naj bi tudi postavljale bistveno več vprašanj, in sicer ne le za pridobitev informacij, temveč tudi kot sredstvo za spodbujanje odziva. V SMS-sporočilih so moški vprašanje postavili 31-krat, ženske pa 48-krat. To pomeni, da razlika ni velika, je pa opazna.

Ženske naj bi med poslušanjem uporabljale več povratnih signalov. V SMS-sporočilih sem pri moških takšnih povratnih signalov našla 28, pri ženskah pa 29, kar ne kaže bistvene razlike.

Pri razlikah med ženskim in moškim govorom, so raziskovalci posvečali mnogo časa temu, ali ženske uporabljajo bolj skrbno izbran in slovnično pravilnejši govor kot moški. Zato sem preverila, ali to drži tudi v SMS-sporočilih. Ugotavljala sem, kateri so uporabljali bolj knjižni zapis, kateri so se bolj izogibalni presledkom, pogosteje uporabljali krajšave in kratice ter standardne in nestandardne oblike.

Najprej sem preverila, koliko besed so dijaki zapisali na pravopisno ustrezno. Ugotovila sem, da so moški tako zapisali 577 besed, ženske pa 682. Nato sem preverila še, kaj to pomeni v odstotkih. Moški so na pravopisno pravilno zapisali 51,5 odstotka besed, ženske pa 54,3 odstotka besed. Nato sem preverila še, koliko je bilo knjižno zapisanih besed, ki so daljše kot tri črke. Na ta način nisem upoštevala besed, kot so vezniki »je«,

»se« in podobno. Besede, ki so bile daljše kot tri črke, so moški na pravopisno ustrezno zapisali 187-krat, ženske pa 271-krat. Tudi število knjižno zapisanih besed z več kot tremi črkami sem zapisala v odstotkih. Moški so te besede zapisali v 15,98 odstotkih, ženske pa v 21,57 odstotkih. Torej so ženske pisale besede bolj slovnično pravilno.

V pravopisu SMS-sporočil sem preverila tudi zapis po izgovorjavi. Moški so na tak način besede zapisali 366-krat, ženske pa 413-krat. Če to preračunamo v odstotke, ugotovimo, da so moški zapis po izgovoru uporabili pri 33,21 odstotkih besed, ženske pa pri 32,88 odstotkih besed, torej je razlika zelo majhna.

Izogibanja presledkom nisem opazila pogosto. Moški so presledek izpustili le 6-krat in ženske 7-krat, torej tudi tu ni opazne razlike.

Preštela sem, kateri so pogosteje uporabljali krajšave in kratice. Moški so jih uporabili 19-krat in dekleta 26-krat, kar kaže, da so jih ženske uporabljale nekoliko pogosteje. Ženske naj bi uporabljale sorazmerno bolj standardne oblike, vendar v SMS-sporočilih nisem zasledila formalno napisanih SMS-sporočil, razen enega pri ženskah, kjer pa je šlo za izjemo, saj je bilo to sporočilo poslano neznanemu sogovorniku.

Lakoffova je po Penelope Eckert in Sally McConnell-Ginetovi v raziskavah navedla, da ženske pogosteje kot moški uporabljajo mašila, dodana vprašanja na koncu stavkov, uporabljajo različne meje, ojačevalce in pomanjševalnice, kar sem preverila v SMS-sporočilih. Lakoffova je v svojih raziskavah navedla tudi pogostejšo rabo evfemizmov, konvencionalne vljudnosti in nedirektnosti, vendar teh oblik nisem našla nikjer v SMS-sporočilih, verjetno zaradi medija.

Preverila sem, ali to, da ženske pogosteje uporabljajo mašila drži tudi v SMS-sporočilih. Moški so te besede uporabili 12-krat, ženske pa 18-krat. Torej razlika je, vendar majhna.

Rečeno je bilo tudi, da ženske na koncu stavkov, pogosteje kot moški, postavljajo dodatna vprašanja. V SMS-sporočilih, ki so jih napisale ženske, sem našla dva takšna primera, pri moških pa nobenega.

Lakoffova je razmišljala tudi, da ženske pogosteje kot moški dodajajo različne besede, da ublažijo pomen izrečenega. V SMS-sporočilih sem pri ženskah našla tri takšne primere, pri moških pa dva.

Ženske naj bi v govoru pogosteje uporabljale ojačevalnike. Takšne besede sem v SMS-sporočilih pri moških našla dvakrat, pri ženskah pa sedemkrat.

V raziskavi je bilo zapisano tudi, da ženske pogosteje uporabljajo pomanjševalnice in ljubkovalne besede. V SMS-sporočilih so jih ženske uporabile 9-krat in moški 6-krat.

Mnogi so raziskovali, ali ženske uporabljajo manj vulgaren jezik in manj preklinjajo kot moški. V SMS-sporočilih sem preštela, koliko kletvic in slabšalnih izrazov so uporabili moški in koliko ženske. Ugotovila sem, da nobeni od njih niso pogosto uporabljali teh izrazov in da je bila razlika med njimi zanemarljiva. Ženske so slabšalne izraze in kletvice uporabila 4-krat, moški pa 5-krat.

Ugotovila sem, da razlike v pisanju SMS-sporočil med moškimi in ženskami obstajajo, vendar pa so večinoma majhne in ne preveč izrazite. Vendar pa je bila hipoteza v večini primerov kljub temu potrjena. Obratno je bilo le pri izpustu vejic, kjer so ženske vejico izpustile pogosteje kot moški in pri zapisu velike začetnice, kjer so jo ženske večkrat kot moški zapisale napačno. Veliko vlogo pri vseh ugotovitvah ima verjetno tudi medij, ki je elektronski, omejen s številom znakov in v katerem se knjižni jezik le redko uporablja.

Sporočanje v SMS-sporočilih je kazalo veliko značilnosti govornega in manj pisnega sporočanja. Dijaki so večinoma uporabljali pogovorni jezik. Knjižno zapisanih besed je bilo manj kot 25 odstotkov.

Tematika v SMS-sporočilih je bila večinoma enostavna in vezana na določeno situacijo. Sporočila so bila večinoma krajša od 10 besed. Uporabljali so nezapletene stavke, večinoma krajše od 7 besed. Vsa, razen enega, so bila neformalna. Bila so čustvena, saj so tako moški kot ženske pogosto uporabljalo emotikone in besede za izražanje čustev.

Veliko je bilo sporočil, ki so bila vezana na določeno situacijo. Večinoma so jih uporabljali za dogovore o času mestu srečanja, pomoč pri pouku in zahvale ter pozdrave.

Dijaki večinoma niso bili pozorni na strukturo stavkov. V približno polovici primerov niso uporabili končnega ločila. Namesto tega so pogosto uporabljali emotikone. Tudi zapis ločil je bil pogosto napačen. Bolj pozorni pa so bili na tipkovne napake, jih ni bilo veliko. Kazala se je tudi velika subjektiviziranost z uporabo kratic in krajšav ter emotikonov. Manj, oziroma skoraj nič, pa ni bilo opaziti preklinjanja in vulgarnosti.

12 LITERATURA

Akerman, Suzzane. 2010. *Speech Differences Between a Man and a Woman*. Dostopno prek: http://www.ehow.com/list_7518558_speech-differences-between-man-woman.html (12. oktober 2011).

Aktivno. 2007. *Zgodovina telefonije in telefonskega omrežja*. Dostopno prek: <http://www.aktivno.si/ai/sl/648-zgodovina-telefonije-in-telefonskega-omrezja> (12. oktober 2011).

Crystal, David. 2008. *Txting*. New York: Oxford university press.

Coates, Jennifer. 1989. *Women, men and language: a sociolinguistic account of sex differences in language*. New York: Longman.

Eckert, Penelope in Sally McConnell-Ginet. 2003. *Language and gender*. Cambridge: University press.

Fishman, Joshua A. 1997. *Reversing language shift*. Clevedon: Multilingual matters.

Goggin, Gerard. 2006. *Cell phone culture, Mobile technology in everyday life*. London: Routledge.

Horst, Heather A. in Daniel Miller. 2006. *The cell phone: an anthropology of communication*. New York: Berg.

Jarnovič, Urška. 2006. Sms-ov glas seže v deveto vas. V *42. seminar slovenskega jezika, literature in kulture: Mesto in meščani v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, ur. Irena Novak Popov, 215–219. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.

Kalin Golob, Monika. 2009. Med pisnim in govornim ali zgolj po svoje: SMS-sporočila. V *Mobilni telefon in transformacija vsakdana*, ur. Tanja Oblak Črnič in Breda Luthar, 81–94. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Krapež, Katarina. 2007. Mobilni telefon med zasebnim in javnim: »Intimnost« v javni sferi. V *Mobilne refleksije*, ur. Vasja Vehovar, 269–284. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kovačič, Tea. 2007. *Percepcija mobilnega telefona med mladostniki*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kralj, Marcel. 2010. *Digitalni razkorak – mobilna telefonija*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Labov, William. 1994. *Principles of linguistic change*. Oxford (UK); Cambridge (USA): Blackwell.

Lakoff, Robin Tolmach. 2001. *The language war*. London: University of California Press.

Ling, Rich. 2004. *The mobile connection*. San Francisco: Morgan Kaufmann Publishers.

--- in Jonathan Donner. 2009. *Mobile communication*. Cambridge: Polity.

Ling, Rich in Scott W. Campbell. 2009. *The reconstruction of space and time: mobile communication practices*. London: Transaction.

Lipovšek, Vida. 2009. *Nekateri kazalniki razvoja elektronskih komunikacijskih storitev, Slovenija, 2008*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2764 (12. oktober 2011).

Macrae, Fiona. 2006. *Women talk three times as much as men, says study*. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-419040/Women-talk-times-men-says-study.html> (12. oktober 2011).

Mlakar, Sašo. 2007. *SMS sporočila praznujejo 15. rojstni dan*. Dostopno prek: <http://www.mobile.si/articles/15-rojstni-dan-smsev.htm> (12. oktober 2011).

Mobilna telefonija. 2004. *Zgodovina in prihodnost mobilnega telefona*. Dostopno prek: http://www.gimvic.org/projekti/projektno_delo/2004/2f/mobilnatelefonija/Zgodovina%20in%20prihodnost.html (12. oktober 2011).

Logos. 1997. *More gendered speech issues*. Dostopno prek: <http://logos.uoregon.edu/explore/socioling/gender2.html> (12. oktober 2011).

Oblak, Ajda in Anja Klemenčič. 2009. *Emotikoni v sms-sporočilih*. Dostopno prek: http://mladiraziskovalci.scv.si/admin/file/oddane_naloge/1057_378730_3_.pdf.

Podobnik, Urška. 2006. *Zasvojenost z mobilnim telefonom*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Pušnik, Maruša. 2009. Telefonska razmerja: O razvoju telefona in premenah družbenih interakcij. V *Mobilni telefon in transformacija vsakdana*, ur. Tanja Oblak Črnič in Breda Luthar, 31–53. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Reiman, Tonya. 2010. *Gendered differences*. Dostopno prek: <http://www.bodylanguageuniversity.com/public/213.cfm> (12. oktober 2011).

RTV Slovenija. 2009. *Si predstavljate doktorat iz SMS-sporočil?* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/zabava/zanimivosti/si-predstavljate-doktorat-iz-sms-sporocil/20978> (12. oktober 2011).

--- 2011. *Jezik SMS*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/turbulenca/pages/page/98> (12. oktober 2011).

Science daily. 2007. *Men Talk More Than Women Overall, But Not In All Circumstances*. Dostopno prek: <http://www.sciencedaily.com/releases/2007/11/071108171518.htm> (12. oktober 2011).

--- 2007. *Stereotype About Female Talkativeness Unfounded, Researchers Report*. Dostopno prek: <http://www.sciencedaily.com/releases/2007/07/070705152953.htm> (12. oktober 2011).

Simobil. 2011. *Paketi Orto*. Dostopno prek: <http://www.simobil.si/sl/inside.cp2?cid=E8193EA8-9FCE-7892-AD17-BA6E3E88366C&linkid=packagesZame> (12. oktober 2011).

Siol. 1999. *Letno poročilo 1998*. Dostopno prek: http://itm.siol.net/doc/2009/2/letno_porocilo1998.pdf (12. oktober 2011).

--- 2010. *Letno poročilo 2009*. Dostopno prek: http://itm.siol.net/doc/2010/5/ts_porocilo_slo_final_screen.pdf (12. oktober 2011).

Skinder, Matej. 2003. *Povezovanje mobilnih operaterjev v EU in pri nas*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Skubic, Andrej E. 2005. *Obrazi jezika*. Ljubljana: Študentska založba.

Uporabna stran. 2011. *Zgodovina mobilne telefonije*. Dostopno prek: <http://www.uporabnastran.si/telekomunikacije/mobilnatelefonija/zgodovina.htm> (12. oktober).

Voegeli, Franziska. 2005. *Differences in the speech of men and women*. Winterthur: Zürcher Hochschule Winterthur. Dostopno prek: <http://www.venusboyz.com/PDF/DissertationFVoegeli.pdf>.

Wikipedia. 2011. *SMS*. Dostopno prek: <http://en.wikipedia.org/wiki/SMS> (12. oktober 2011).

--- 2011. *Telegraf*. Dostopno prek: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Telegraf> (12. oktober 2011).

Zupan, Gregor. 2007. *Svetovni dan telekomunikacij*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=898 (12. oktober 2011).

PRILOGI

Priloga A: Vzorec 162 SMS-sporočil MOŠKI

Ne, to mi mors med tedem rect	O	Prijatelj 17
Smo spa prestavl?	O	Sošolec 18
V Card	O	Prijatelj 17
Pred pravo	O	Prijatelj 17
Bos kmal?	O	Prijatelj 17
Kam pa morem it?	O	Prijatelj 17
Bos kmal konc?	O	Prijatelj 17
Ja jz sm sou mal prej.	O	Prijatelj 17
Ka gremo ob 8ih	O	Prijatelj 17
(Y)	O	Prijatelj 21
Js mam še enga Đeka	O	Prijateljica 19
Hahahahaha :D	O	Prijateljica 19
Si zdrav? fitnes?	O	Prijatelj 17
Ob 2h so Cavsi. pr teb?	O	Prijatelj 23
26. minuta! Ka pa to?!;)	O	Prijatelj 21
Jutr ne morm. Nedela?	O	Prijateljica 19
Pridemo zdle po tebe!	O	Prijateljica 21
Trening ob 6ih!!! Sporoč naprej	O	Več prijateljev od 15-20

Ko :(, koktejle bos lahko pila	O	Prijateljica 18
Ka vse pisemo pr kem?	O	Prijatelj 18
OK, poklic ko bos tuki	O	Prijateljica 18
Kje si?	O	Prijatelj 18
Cez 3	O	Ata 54
Vlak	O	Prijateljica 18
Ce mas za kem vaje resene	O	Prijatelj 18
Bi mi lohk jutu prnesu	O	Prijatelj 18
Pridem	O	Prijatelj 28
Dej zmen se da greva na generalko pa reč da dobiš opravičilo	D	Prijatelj 18
Nocka slatke sanje ;-)	D	Prijatelj 18
Se bo bols vso sreco na ispitni	D	Prijatelj 18
Vredi... Fsm. caw =)	D	Prijatelj 18
Hei =). ti prides ob 3.	D	Prijatelj 18
Aha. lahka tut tak. bo vred. msf. se vidmo. caw =)	D	Prijatelj 18
Aha. najlepse ti hvala! enak. lep vikend. caw	D	Prijatelj 18
Hey! ju3 15 cez 2 mamu plesne. prides?	D	Prijatelj 18
Hahah kamenček, bom probu kaj fajnega najdit :-)	D	Prijatelj 18
Bučman ja sej pridem nazaj :-) Ko bi mela kaj? :-)	D	prijatelj 18
Ja pozabla sma se poslovit. če se slučajn ne vidma več. Hvala bom :-) ti tud se mej fajn	D	Prijatelj 18
Aha, fajn :-) upajmo da bo od nasih kir pacient da bo furu ☺ pa se ga vlijemo :D hehe	D	Prijatelj 18
Tnx., zlata si! Ka ti piss?	D	Prijatelj 18
Hehe xD Nočko *	D	Prijatelj 18
Ob pol 2? xD	D	Prijatelj 18
Evo, hahaha, ti pa pazi :D	D	Prijatelj 18
Majke ji :D pa dj ne pretiravi :D	D	Prijatelj 18
no pol bom pa se delo zacel prebirat, sam ne polikanega, bom raj novga kupu :D	D	Prijatelj 18
:D oh, ta sarkazem! :D ne res, tk je :)	D	Prijatelj 18
Zadnc pr fizi je biu profesor sam	D	Prijatelj 18
Fukjena pa nisma nič!	D	Prijatelj 18
Kam grete naprej? ;-)	D	Prijatelj 17
Nwm povej :d	D	Prijatelj 17
Haha kaka kava no :p	D	Prijatelj 17
Ja do treh delam! Povej lej.	D	Prijatelj 17
Jutro =)	D	Fant 18
Poklic me prosim, ko bos lahko	D	Prijatelj 18
Predvsem ko bote teste nazaj dobili :-D u tem odmoru bo pa mnda uspel :-D	D	Prijatelj 18
Ravnatl se kr ni dosegljiv, ma zdle se sestanek	D	Prijatelj 18
ja no ponavljam ker je resan ;)) morje bo ubijalsko ja komi cakam :D	D	Prijatelj 19
hh al vem da se hecas :D kaka spanija thin ga zmaga :D	D	Prijatelj 19
Cez cernivc nebi prsu sem se zle komi, tko da si	D	Prijatelj 19

me dobr napotila		
O srota boga :-) en pač mre zmagat :-) ves sm mal razmislav da bi te na kako pijaco povabo al pa kej :-)	D	Prijatelj 18
Ma kaki žan... uf ti maš velik tipov... LIRIDON sm :-o	D	Prijatelj 18
Ka je ti voluharček mali :) ne se ne spomnes na mene :(upam da te nism zbudu. in kak si kaj? :)	D	Prijatelj 18
Pa nism je pecu ;) cist tak btw ;)	D	Prijatelj 18
Ti si tak loj haha :P polubckam te no xD	D	Soplesalec 17
Hey, it's me =P	D	Prijatelj 18
Jz mogoč grem tko ea če te ne bo ob 17.42 se zna zgodit da boš mog pes	D	Brat 19
Hehe ne bom kr sam pršu, bom lahk mev use sosolke sam :-)	D	Prijatelj 17
Vaaa Nina nws kok mi tole pomen :P hvala :D teb pa tud lep dan ;)	D	Bivši sošolec 18
Haha eeh tam te boom sam nagnu pa k seb stisnu (A) ;\$	D	Soplesalec 18
ce sn pr cuju =/	D	fant 18
Lahko nocko mala... js te mam bol rad =p	D	fant 18
Fajn. Se vidma pol drug tedn. Uzivi	D	Prijatelj 18
Ok zmejen. Ka mas pocitnce, da bi se kr okol setala? :P	D	Prijatelj 18
Z avtom na 18? Vdar se =) To bi se lahka js doma al pa tjašo še morm vprašat.	D	Prijatelj 18
Nism čist ziher, sam bi šou	D	Prijatelj 18
Grem jz na bus	D	Prijatelj 17
Aja tako. sej bi sou zram tebe bom tak skor isto doma. Ti še sporočim...	D	Prijatelj 17
	D	Prijatelj 17
Ja hvala :-) upam da se še vidmo kdaj..	D	Prijatelj 18
Ok bom aide...	D	Prijatelj 19
Hahaha :-D Mislim zamerla haha, pč če morm emi kupt zapesnco pa polonci kartico poslat.	D	Prijatelj 18
Caw! Kok si? :)	D	prijatelj 19
Men je vseen... povej :) pa nepretiravam :)	D	prijatelj 19
Je kej narobe? Jz sn fajn	D	prijatelj 19
Hehehee sm sodelavki zdle prebrav vice sma se 15 min cepala :DD	D	Prijatelj 19
Ne sej je kr vreau :-) drug let bo cist druga pesem na strojsnistvu	D	sošolec 18
Bomo zi nekot zrihtal ja :-D	D	sošolec 18
ja hvala :-D dobis neki 10 :-)	D	sošolec 18
no, sej to bo sele u petek, tk da se ne mudi	D	sošolec 18
ne ne bom!!! No sj se ti bom pa oddolzil ;) js pišem po malci xD	D	Prijatelj 18
ne js pane :) Sam zdle po novem letu se mi tak ne	D	Prijatelj 18

da :P		
ne... nardil smo si ;)	D	Prijatelj 18
pa lej umiru sm vceri od smeha lej xD kr 2 uri fraj lej :)	D	Prijatelj 18
Ze gres spat?? :O učit!!!! :D	D	Prijatelj 18
ja :) po koncu ure prid vn pred razred da pridem po zvezek ;)	D	Prijatelj 18
20 min vse znam ;) dj je možno posodit zvezek za mat?? :)	D	Prijatelj 18
zdle sm pred šolo skor..pa ti?	D	Prijatelj 18
a se rabis družbo?	D	Prijatelj 18
Night *	D	Prijatelj 18
Nvem no, kr mal je weird :D kak si pa bedna ej :S	D	Prijatelj 19
Kak mi je pa cudn tole vse skupi. Ne znam ti povedat :)	D	Prijatelj 19
Kam pa pridem po tebe?	D	Prijatelj 19
Se dobr, da sm hiter, hitri mislec :)	D	Prijatelj 19
Ej ka juttr so v golovcu vaje?	D	Prijatelj 17
Ej ka ce dans ne bi sla na vaje.	D	Prijatelj 17
Prid na postajo.	D	Prijatelj 17
Laker mi sedi na kolenih	D	prijatelj 19
Vredo :D cauuu :)	D	Prijatelj 17
Ammm kam pa gdaj se rec :\$:)?	D	Prijatelj 17
Itaak ;) btw fajno valentinovo pa to :P <3	D	Prijatelj 17
Aa...ql... :P	D	Prijatelj 17
Onja. zivo sm :P :\$	D	prijatelj 17
Wazi	D	Prijatelj 17
Oke	D	Prijatelj 17
Itak :-S cau	D	Prijatelj 17
Aja? Sploh nevem če sm dobu šuhe une :o	D	Prijatelj 18
vprašanje JE	D	Prijatelj 18
Ne da se mi več	D	Prijatelj 19
Nwm še, Al sobota al nedela, no lose	D	Prijatelj 18
Eh alo. En let mi že kavo oblublaš...	D	Prijatelj 19
Nope, samo sprintane :)	D	prijatelj 19
Ne najlepša hvala	D	fant 19
nevem	D	fant 19
Klici me *	D	fant 19
Jop :)	D	prijatelj 19
Zdle je ne dobim, dvomim pa, da bo vedla :) ti sporocim, ko se mi oglasi, ce slucajno kaj ve.	D	Prijatelj 19
Ob 8 v max	D	prijatelj 18
Ja ker je bedno met ob petkih a ne... do petih u celu pridem domou in ze lahk kr obrnem pa nazaj... :S	D	prijatelj 17
Ne... Ej cist sm pozabu na inglis in telefona od sole pa do dle nism pogledu...	D	prijatelj 17
Hvala! (:	D	prijatelj 18
Hehe sj dj po enmu tednu bom usej zmanjsu ce ne	D	prijatelj 18

druga!		
Hvala za lepe zelje :D	D	prijatelj 18
Ne.. Okal žauca pa petrouč.	D	prijateljica 17
Rutke sm ti pustu pr dezurnemu :)	D	prijatelj 18
Hvala :) Ti jo prnesem med malco :)	D	prijatelj 18
Neeee :D	D	prijatelj 17
Ne sej sm ga zdle dobo =P	D	prijatelj 17
Ne ni mi ga se :/	D	prijatelj 17
Mal se vid :)	D	prijatelj 18
U sej res, ja prosim :)	D	prijatelj 18
Zgleda da ne bote brez snega :) Kak si? :D	D	prijatelj 18
Ok ja bom sou :)	D	prijatelj 18
Se 10 min pouka mam :)	D	prijatelj 18
Wooo kiro nebo je *.*	D	fant 18
Hahaha xD pa si? Folk je bogi lej :D	D	fant 18
Ti to resno? xD	D	fant 18
Ce ta je cist navadn rdec lol xD	D	fant 18
Jaja.. eno malenkost sm dipnu za tjebe :p	D	fant 18
Mama je slabe vole zarat tistga sopka..	D	fant 18
ja jedu sm se prej and shiat... me mas kej rada? :)	D	fant 18
pocak me nek tam... poklic ko si tam	D	fant 18
zaka pa to? :D	D	fant 18
OK	D	fant 18
Hehe. Mwah =* back =p	D	fant 18
Kak je tam? Upam, da se bomo lahk not prisl	D	prijatelj 19
Ka morem res it mal do nje pa jo lepo pogledat? :) hecam se :) ja pejd do nje ane :)	D	prijatelj 18
Aja bi ti tut kaj mela? :-D pourazreda morm neki prnest, morm pa še tebe vprašat	D	prijatelj 18
Prideš?	D	prijatelj 18
Ti nisi za hece :-) Jakob	D	prijatelj 18
Da. Tak da ce mas bilo kaj uporabnega posl prosim na moj mejl?	D	prijatelj 18
Ej maš ti kake stare teste za slovko od polutnikove?	D	prijatelj 18
V 26. Minuti :D	D	sošolec 18
15 do 2 pa ti?	D	prijatelj 18

Priloga B: Vzorec 162 SMS-sporočil ŽENSKE

Haha se zgodi :-P	O	Prijatelj 18
Bom prisla :=)	O	Prijatelj 18
Newm...	O	Prijatelj 18
Škoda, ka pa je blo?	O	Prijateljica 18
Sej je zlozen kvadrat ;-)	O	Prijateljica 18
Haha a to si ti za Primoza?	O	Prijateljica 18
Okei...sj prit cim prej =P	O	Prijatelj 18
Waaa. sele tk pozno? itq da bomo pocakale, sam skoda d te ne bo ze prej... =(	O	Prijateljica 19
Cau... jst ti teckam =) kaxi kej? Emmm, wska me zanima... ka zj z zlatkotom? Sori, res da tkle motim.	O	Prijateljica 18
Kk recmo? ..aia drgac p dumu sn sla pes pa nw na cugu sn ga vidla xD pa ja cist mau dc =)	O	Prijateljica 18
Oky=) sam ws kak dauc je do ponedelka? ang... bom umrla do takrat	O	Prijatelj 18
Ok =) ka ju3 so vaje na plesnem valu?	O	Prijatelj 18
Joj no do 3 mam... zele mam sicer malco sam ne bo tolk cajta lahk greš pa zram jest =)	O	Prijatelj 21
Bi blo ob 4 OK?	O	Šef, 24
Jaa neki mi prnes =D kak kamenček	O	Prijatelj 18
Bučman itak se vidma =) fajm se mej =)	O	Prijatelj 18
Prej si mi ušeu... tak da uživi =)	O	Prijatelj 18
Gašper ma do 3	O	Prijatelj 21
Kdaj končaš dans? Ce ob pol 2 pa maš cajt gremo na pjačo z maticom	O	Prijatelj 18
Gjozno =(=D	O	Prijatelj 18
Norček si, uživi lej pa na lepe stvari misl, tvoj dan je (bil) =)	O	Prijatelj 20
Te pa вреди :) see u *	O	Prijateljica 18
Jutroo :) pa lahk, js tut. xD	O	Prijateljica 18
Ne sekiri se, sei bo se cajt :)	O	Prijatelj 20
Pa ne, wes d nism jezna. Zastopm d nisi mogu...	O	Prijatelj 20
Hei! Emm, recimo d bo :) pa ti?	O	Prijatelj 20
Joj, se opravicujem, pomota.	O	Neznana oseba
Sma se najdla, tak da se ze pelem	O	Mama 41
Ja Neki sm se. Bomo widl ka bo.	O	Mama 41
Ahaa. Ja, ne, probat bom šla :) no se vidmo * fajm se mej	O	Prijateljica 18
Ja, nwm, ko sm preile zwedla kumi... Tk d bom se widla	O	Prijatelj 18
Za spa izpiske prosim.	O	Sošolka 18
Okrog 8ih pridema. Max :)	O	Sošolka 18
Ucb za zgo :D your turn :P	O	Sošolka 18
Ojla bejb. Prezivele voznjo? :*	O	Prijateljica 22
Kaj si se pa parkirala prejle :P	O	Sošolka 18

Nea bodi jezn zaj :P nzk pa se kdaj :)	O	Prijatelj 21
Haha bijac. Ce se mam tok za ucit ju3 :S	O	Sosolka 18
Napisala bom samo en esej =)	O	Prijateljica 18
Ja zdle ga pisem, 150 besed ze mam =)	O	Prijateljica 18
Hahaha =)	O	Prijateljica 18
Poklici ko greta od doma prosim =)	O	Prijateljica 18
Oooo <3	O	Prijateljica 18
Ups hahahahaha o bed =)	O	Prijateljica 18
Ijooj =) alo umiram	O	Prijateljica 18
Zasebca na fb poglej ;)	O	Prijateljica 18
Kdaj bos doma?	O	Mami 46
Delas danes?	O	Fant 18
Ja js nism predsednik :D	O	Prijateljica 18
Ja jure nej gre ker ga bom ubila! :D	O	Prijateljica 18
Bols zate ker ce ne morm js tud pisat :S	O	Prijatelj 18
Ja, dei zmen se, da vemo mi pol, ce pisemo :S	O	Prijatelj 18
Marmeladni al pa navadn.	O	Prijateljica 17
Za 5min sm tm. Belo kavo pa rogljicek prosim.	O	Prijateljica 17
Ok, se dobiva tm pol =) se vidva *	O	Prijateljica 17
A bova kr v vrtnco sle, ker bi kavo rabla, ker komi gledam =)	O	Prijateljica 17
Ja arnus je reku, da ja, ker je se vsako leto.	O	Prijateljica 18
Ja bla je prijazna, sam pac ni vedla ka bi se odlocla.	O	Prijateljica 18
alo ki si ti? mas pouk? dej rec ce lahk gres na wc al pa neki pa prit vn z razreda =p	O	Fant 18
zdravo barbi, ka mi lahko posles telefonsko od salona, ki bi jo sosolka rabla.. prosim :)	O	Mačeha 36
hellou, spet js xD amm ka mas ti slucajn po kaki možnosti likalnik za lase? :)	O	Prijateljica 19
Lepo... nic nouga, dans sm bla pridna pa sn se ucila ucila, drz pesti jutr.. tej grem pa spat.. uzivi se naprej :) p.s.: razglednico mi lahk posles :)	O	mami 43
Super si :) am tvoja mami je rekla da ce ne bo slo drgac da me lahk pele.. a bi lahk pol prosla za prevoz ?	O	Prijateljica 19
Zdle je tuki ura pol osmih, tam je pa vrjetn pol 4 zjutri, ne? lahk pridem za teboj? js bi tut indijance vidla.. :)	O	mami 43
Faj, bom prsla en dan ko bos meu kej cajta pa ti prnesem tist pa u maca boma sla :)	O	brat 20
men gre tut vred, sam mal mi je dougcajt, js pa macke te pogresamo :)	O	mami 43
js sn bla pa na informativcih na veterinarski in sn cist navdusena :D pa tvoj brivnik nosim s sabo po lublani xD	O	brat 20
kdaj gres ti u lj? sn studirala da ce bos se imela kej cajta bi lahk pekle palacinke al pa neki, mam ful velik prevec nutelle xD	O	Prijateljica 19

ja sej vem :D sam nebi mela druge izbire kr od domačih me vrjetn nobedn nebo mogu pelat	O	prijatelj 18
Podobno stanje. sam js avta nimam v petek tak da nevem...	O	Prijatelj 18
Ti greš na rd u petek?	O	Prijatelj 18
Ja po pouku :) upam da nam kej odpade	O	Prijateljica 18
Js tuuuud jeeeeejj :)) Pridem potem :P	O	Prijatelj 18
Bom drzala pesti :) no sej ce se bos oddolzil pol kul :)	O	Prijatelj 18
ja ja ;) ok :) Sej ti vrjamem. Ti raj pesti drž da mat ne pišem sej več kr kriv boš ti ;)	O	Prijatelj 18
hahaha nora si! Ka je rekla?	O	Prijateljica 18
hahaha nikol ne špricaš ;)	O	Prijatelj 18
ja fajn! Pošten ful :) mi SPLOŠNI mormo bit skos u šoli :)	O	Prijatelj 18
ou ou ou :) Pa sej ti nisem nič takega povedla, sam predlog sem ti dala :)	O	Prijatelj 18
Hecaš se ja ;) Pejd na inštrukcije matematike ;) če je rekla da še ne ve --	O	Prijatelj 18
Ja če nism nč znala ;) Še dobr da se ne upošteva -- do kdaj si se učil? ;)	O	Prijatelj 18
Ni panike. Ti bom se pol enkrat razlozla.	O	Prijateljica 18
Haha če pa kj pa to:D pjeb si ze misl neki. Bom v kali zatrla to xd	O	Prijateljica 18
Alo dva grafa ti nj jernej razloz iz unga lista analiza funkcij	O	Prijatelj 18
Jst sm na pravu. Se slisma ko bom konc?	O	Prijateljica 18
Spis?	O	Prijateljica 18
Ja sem že bolje tako da lahko	O	inštruktor 25
Ja itak lahka :) kr zmen se ne morš mankat da ves!	O	Prijateljica 18
Hei! Emcy ze ves mogoc ce bos lahk prisla v petek? ;)	O	Prijateljica 18
Hvala *	O	Prijateljica 18
Zj ne pisemo jutr al kak?	O	Prijateljica 18
Jao vsi smo bolani :/ lahko noc *	O	Prijateljica 18
Hvala za srcke :) happy valentine's day!	O	Prijateljica 31
Ja sj si povablana sam sma v cet delile vabila ko te ni blo... bo velal takle vabilo tut? ;)	O	Prijateljica 18
Hlace sm... zg. dela pa nenajdem :/	O	Prijateljica 18
Ja mi je Vesna ze rekla... bom poiskala ;)	O	Prijateljica 18
Js grem zdle mal vn... pridem cez kako uro.	O	mama
Ja nasledna sreda lej!	O	Prijateljica 18
Ne, kak veš, a si vidla? :o	O	Prijateljica 18
Kaj je tecna kej? Js bi se ucila drgac...	O	Prijateljica 18
Neee :D	O	Prijateljica 18
Naaa drzauuuneemm :D :D :D *	O	fant 19

A lahk ju3 prneses s sabo da pogledam? :)	O	Prijateljica 17
Evo lih posiljam :) de nada	O	sošolka 18
Zdj je pa prau :D	O	sošolka 18
Sori... nism se vidla na facu prei :)	O	sošolka 18
Tina, vidim te! :D	O	Prijateljica 18
Enako do vseh :***	O	sestrična 17
Okej pa jakata :D haha... spat morm it... *	O	sestrična 17
Ka je zdj s spanscino?	O	sošolka 18
Ja pouk mam. sms posl	O	oče
Kdaj pa prides kej tu mim?	O	oče
Nimam s sabo.	O	prijateljica 18
Poglej mal na telefon!	O	prijateljica 18
Js sm ze tu :)	O	prijateljica 18
Ok :)	O	prijateljica 18
Ka gremo na kavo? kje? kdaj bote v celju?	O	prijateljica 18
Poklic me nujno prosim hitr :)	O	prijateljica 18
Ok sam povej kulk ti damo :)	O	prijateljica 18
Ka zdj bomo dal skupi darilo janji?	O	prijateljica 18
Hej ej ka ves sprasuje zej ju3 zgo? :-)	O	sošolka 18
Ok :-)	O	sošolka 18
Hej ej a ti je julija ze poslala uno vabilo? :)	O	prijatelj 17
Kdaj mi pa lahko rutko prneses?	O	prijatelj 18
Ja ok :) ob petih na bregu	O	prijateljica 22
Ne	O	prijateljica 22
Rabis opravicilo od vaj?	O	prijatelj 18
Bom ze kej dobrga najdla :)	O	prijateljica 22
Haha ok :D	O	prijatelj 18
Sm ze tam :)	O	prijatelj 18
Cez slabih pet min sm pr tep	O	fant 18
Ce ne razumem cist :D	O	fant 18
Lol... Zaka pa to? :D	O	prijateljica 19
Aaa nice :DDD jz ze komi cakam :D	O	prijateljica 18
Wow rly? :D tam u mbju? Kdaj pa gres pa ka si bos delala? :D	O	prijateljica 18
Ok make it happen! Med pocitnicami mas kej casa?	O	prijateljica 18
Yup :)	O	fant 18
You made my day :D	O	fant 18
Lih je alja po radiu razlagala za dans xd	O	fant 18
:*** :)	O	fant 18
Oo kira packa je... xD	D	prijateljica 18
Če greš juter zram, bom ene 35 cez 7 sla mim.	D	prijateljica 18
hellou kaxi kej? :)	D	prijateljica 18
Neee! = (((((((((((	D	prijateljica 18
Pijaca?:-)	D	prijateljica 18
če še kr kakam =D	D	prijateljica 18
Da pridete 20 cez zdele u celu gor! p.s. jst sm cist ozadnih =)	D	prijateljica 18

Heh.. tnx =) aloo sm da ste uzival =). btw, ki je p kei tvoja sestricna sploh bla?	D	prijateljica 18
Heii =P kak je se blo pol? Ste uzival? Ful upam da te ne bom zgudla... ka je blo pol z Ines?!	D	prijateljica 18
Heeei =P kdj pridete ve?	D	prijateljica 18
Pejt mi lajkat stanje no =D	D	prijateljica 18
Sam povem da strah me je pa ko psa	D	prijateljica 18
Fuck it, pejt ajat	O	prijatelj 19
Gud ;)	O	prijateljica 18
kje pa si zdle?	O	prijateljica 18
SM VEDLA DA NE BO STEKU SARKAZMA!	O	prijateljICA 18
Norc si! :D	O	prijateljica 18
Se vem :-D	O	prijateljica 18
Okej no... pridem juter :-)	O	prijateljica 18
ti si fukjen	O	prijatelj 19
ooo šiki piki	O	prijateljica 18
Oo lej jo Valentina :D damn that girl anoys me (brez razloga), sam zanc sm njene slike gledala, mhmmm normalna	O	prijateljica 18